

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GÖRSEL OKUMA
ETKİNLİKLERİNİN EMPATİK DÜŞÜNME BECERİSİNE VE 21.
YÜZYIL BECERİLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüzeyme Beyza KAHRAMAN YAĞCI

KOCAELİ – 2025

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GÖRSEL OKUMA
ETKİNLİKLERİNİN EMPATİK DÜŞÜNME BECERİSİNE VE 21.
YÜZYIL BECERİLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüzeyme Beyza KAHRAMAN YAĞCI

Prof. Dr. Elif ÇELEBİ ÖNCÜ

KOCAELİ – 2025

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GÖRSEL OKUMA
ETKİNLİKLERİNİN EMPATİK DÜŞÜNME BECERİSİNE VE 21.
YÜZYIL BECERİLERİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Hüzeyme Beyza KAHRAMAN YAĞCI

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 05.02.2025/6

Jüri Başkanı: Dr.Öğr.Üyesi Emine Hande AYDOS

Jüri Üyesi: Prof.Dr.Elif ÇELEBİ ÖNCÜ

Jüri Üyesi: Doç.Dr.H.Gözde ERTÜRK KARA

KOCAELİ 2025

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
TABLolar LİSTESİ.....	vi
GÖRSELLER LİSTESİ	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. PROBLEM DURUMU	3
1.2. AMAÇ	5
1.3. ÖNEM.....	5
1.4. SINIRLILIKLAR	6
1.5. TANIMLAR.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. GÖRSEL OKURYAZARLIK VE EĞİTİM.....	8
2.1.1. Geçmişten Günümüze Görsel Okuryazarlık.....	8
2.1.2. Okul Öncesi Dönemde Görsel Okuryazarlık	10
2.1.3. Görsel Okuma	10
2.2. EMPATİK BECERİLER	11
2.2.1. Okul Öncesi Dönemde Empatik Beceriler	12
2.3. 21. YÜZYIL BECERİLERİ	12
2.3.1. Okul Öncesi Dönemde 21. Yy Becerileri	13
2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	14
2.4.1. Görsel Okuma İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	14
2.4.2. Görsel Okuma İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	16
2.4.3. Empatik Düşünme İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	17

2.4.4. Empatik Düşünme İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	17
2.4.5. 21. Yüzyıl Becerileri İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	18
2.4.6. 21. Yüzyıl Becerileri İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar ...	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM	21
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	21
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	22
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE UYGULAMA SÜRECİ	22
3.3.1.Empatik Düşünme Ölçeği (EDÖ)	23
3.3.2. 3-4 Yaş Çocukları için 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (DAY-1)	24
3.3.3. Yansıtıcı Günlükler	24
3.3.3. Etkinlik Uygulama Planı.....	25
3.3.3.1. Etkinlikler ve İçerikleri.....	26
3.4. VERİLERİN ANALİZİ	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR	34
4.1. BİRİNCİ ALT HİPOTEZE İLİŞKİN BULGULAR.....	34
4.2. İKİNCİ ALT HİPOTEZE İLİŞKİN BULGULAR	34
4.3. ÜÇÜNCÜ ALT HİPOTEZE İLİŞKİN BULGULAR.....	36
4.4. DÖRDÜNCÜ ALT HİPOTEZE İLİŞKİN BULGULAR	37
4.5. ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	39

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	41
5.1. Bu Çalışmada Elde Edilen Temel Bulgular	41
5.2. Katılımcı Çocukların Empatik Düşünme Becerilerine Yönelik Yapılan Ön Ve Son Test Puanlarına İlişkin Tartışmalar	42
5.3. Katılımcı Çocukların 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Yapılan Ön Ve Son Test Puanlarına İlişkin Tartışmalar	44

5.4. Çalışma Grubundaki Çocukların Görsel Okuma Etkinlik Uygulamalarından Öncesi Ve Sonrasındaki Empatik Düşünme Becerileriyle İlgili Sözel İfadelerine İlişkin Tartışmalar	47
5.5. Çalışma Grubundaki Çocukların Görsel Okuma Etkinlik Uygulamalarından Öncesi Ve Sonrasındaki Görsel Okuma Becerileriyle İlgili Sözel İfadelerine İlişkin Tartışmalar	48
5.6. Öğretmen Görüşlerine İlişkin Tartışmalar	50
 SONUÇ.....	 52
 ÖNERİLER.....	 52
 KAYNAKÇA.....	 54
 EKLER.....	 61
EK 1. Etik Kurul İzin Formu.....	61
EK 2. a. Senaryolar Empatik Beceri Ölçümü Alınırken Kullanılan Senaryolar	62
EK 2. b. Empati Düzeyini Belirleme Uygulaması Kayıt Formu	63
EK 3. 3-4 Yaş Çocuklar İçin 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği	64
EK 4. Empatik Beceri Ölçeği Kullanım İzni	65
EK 5. 3-4 Yaş 21. Yy Becerileri Ölçeği Kullanım İzni	66
EK 6. Aydınlatılmış Gönüllü Onam Formu	67
EK 7. Etkinlik Örneği: Üçüncü Hafta	68

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Yapmış olduğum çalışmanın içerisinde yer alan bütün bilgileri etik davranışlar ve akademik kurallar çerçevesinde elde ederek sunduğumu, şahsıma ait olmayan tüm ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı, araştırmamın tamamını etik ilkelere uygun bir biçimde hazırladığımı beyan ederim.

Hüzeyme Beyza KAHRAMAN YAĞCI

ÖNSÖZ

Tez sürecinde ve öncesindeki ders döneminde cevaplarıyla beni yalnız bırakmayan, umutsuzluğa kapıldığımda beni cesaretlendiren, akademik deneyim ve bilgilerini benden esirgemeyen, lisans eğitimim de dahil olmak üzere öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyduğum çok değerli danışman hocam Prof. Dr. Elif ÇELEBİ ÖNCÜ'ye teşekkürü borç bilirim.

Yüksek lisans eğitim sürecinde derslerini aldığım ve her türlü soruma itinayla cevap veren, bu yolculukta beni yalnız bırakmayan değerli hocalarım; Dr. Esra ÜNLÜER, Dr. İsmet ŞAHİN, Doç. Dr. Hakan TURAN, Doç. Dr. Hatice Gözde ERTÜRK KARA ve Dr. Özlem TEZCAN'a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Tez sürecimle birlikte her anımda benimle olan, maddi manevi desteğini benden esirgemeyen tüm başarılarımda emeği geçen başta annem Gülay KAHRAMAN ve babam İsa KAHRAMAN olmak üzere kardeşlerim Büşra Nur KAHRAMAN ve Asım Emre KAHRAMAN'a teşekkür ederim. Bu yola beraber çıktığım sevgili eşim Muhammed Yasir YAĞCI'ya ve süreçte benim kendime inanmamı sağlayan değerli arkadaşlarım Şehriban Şule KAVSARA ve Birgül KABA'ya, teşekkür ederim. Ayrıca çalışmama katılım gösteren çocuklara ve değerli ailelerine teşekkür ederim. Hepiniz iyi ki varsınız.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GÖRSEL OKUMA ETKİNLİKLERİNİN EMPATİK DÜŞÜNME BECERİSİNE VE 21. YÜZYIL BECERİLERİNE ETKİSİ

ÖZET

Bu araştırma, okul öncesi dönemde gerçekleştirilen görsel okuma etkinliklerinin, çocukların empatik düşünme becerilerine ve 21. yüzyıl becerilerine etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya kolay örneklem yöntemi ile Kocaeli Kandıra’da bir anaokulundaki 3 yaş sınıfından 16 çocuk katılmıştır. Çalışma karma yöntem kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmada katılımcı çocukların empatik düşünme becerilerini ölçmek için Empatik Düşünme Ölçeği” ve 21. yüzyıl becerilerini değerlendirmek için “3-4 Yaş 21. Yüzyıl Beceri Ölçeği” kullanılmıştır. Ayrıca yansıtıcı günlük kullanılarak öğretmen görüşlerine de yer verilmiştir. Görsel okuma etkinlikleri uygulamaları 6 hafta, haftada 5 gün olacak şekilde sürdürülmüştür. Elde edilen bulgular, uygulanan bu görsel okuma etkinliklerinin çocukların empatik düşünme becerilerine ve 21. yy becerilerine olumlu katkı sağladığını göstermektedir. Ön test ve son test sonuçları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Çocukların empatik düşünme becerileri ve 21. yy becerilerinin alt boyutları olan, öğrenme - yenilik, yaşam - kariyer becerileri olumlu anlamda gelişmiştir. Ayrıca çocukların uygulamalardan sonra sözel ifadelerinin niteliğinin geliştiği görülmüştür. Öğretmen görüşleri, görsel okuma etkinliklerinin hem duygusal hem bilişsel yönden faydalı olduğu yönündedir. Bu sonuçlar, okul öncesi dönemde görsel okuma etkinliklerinin hem bilişsel hem sosyal gelişime katkı sağladığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Görsel okuma, 21. yy becerileri, empatik beceriler

THE EFFECT OF VISUAL READING ACTIVITIES ON EMPATHETIC THINKING SKILLS AND 21ST CENTURY SKILLS IN PRESCHOOL PERIOD

ABSTRACT

This study aims to investigate the effects of visual reading activities conducted in the preschool period on children's empathetic thinking skills and 21st-century skills. The study sample consisted of 16 children from a 3-year-old class in a kindergarten in Kandıra, Kocaeli, selected using a convenience sampling method. The study was carried out using a mixed methods approach. To measure the children's empathetic thinking skills, the *Empathetic Thinking Scale* was used, and to assess their 21st-century skills, the *3-4 Years 21st Century Skills Scale* was employed. Additionally, teacher views were gathered using reflective journals. The visual reading activities were conducted over 6 weeks, with 5 sessions per week. The findings indicated that these visual reading activities had a positive impact on children's empathetic thinking skills and 21st-century skills. Significant differences were found between pre-test and post-test results. The children's empathetic thinking skills and sub-dimensions of 21st-century skills, including learning-innovation and life-career skills, showed positive development. Moreover, it was observed that children's verbal expressions improved after the activities. Teacher feedback suggested that visual reading activities were beneficial both emotionally and cognitively. These results demonstrate that visual reading activities in the preschool period contribute to both cognitive and social development.

Keywords: Visual reading, 21st-century skills, empathetic skills

TABLÖLAR LİSTESİ

1. Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Bilgiler	22
2. Tablo 2. Empatik Düşünme Ölçeği Normallik Testi	32
3. Tablo 3. 21 . Yüzyıl Becerileri Ölçeği Normallik Testi.....	32
4. Tablo 4. Ön test – Son Test Empatik Düşünme Ölçeği	34
5. Tablo 5. Ön test – Son test 3-4 Yaş 21. Yüzyıl Beceri Ölçeği	35
6. Tablo 6. DAY-1 Ölçeğinde Bulunan Alt Boyut: Öğrenme Ve Yenilik Becerileri (4Cs) (1-22. Maddeler)	35
7. Tablo 7. DAY-1 Ölçeğinde Bulunan Alt Boyut: Yaşam Ve Kariyer Becerileri (16-28. Maddeler)	36
8. Tablo 8. Uygulamalardan Önce ve Sonra Verilen Cevaplar	37
9. Tablo 9. Uygulamalardan Önce ve Sonra Verilen Cevaplar	38
10. Tablo 10. Uygulamalardan Önce ve Sonra Verilen Cevaplar	38
11. Tablo 11. Uygulamalardan Önce ve Sonra Verilen Cevaplar	39

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 1. ve Görsel 2. Etkinlik b'ye ait görseller.....	28
Görsel 3. ve Görsel 4. Etkinlik c'ye ait görseller.....	28
Görsel 5. ve Görsel 6. Etkinlik d'ye ait görseller.....	29
Görsel 7. ve Görsel 8. Etkinlik e'ye ait görseller.....	30
Görsel 9. ve Görsel 10. Etkinlik h'ye ait görseller.....	31

GİRİŞ

İletişim, insanlık için çok önemli bir gerekliliktir. İnsanlığın başlangıcından bu yana iletişim için birçok farklı kanal, bağlam bulunur. Günümüzde görsel uyaranlar iletişim için oldukça önemli yer tutar (Tüzel, 2010). İnsanlar, doğumdan itibaren görsel uyarıcılara ve onları ortaya çıkaran unsurlara maruz kalmıştır (Arıkan, 2008). Yaş ilerledikçe bu görsel uyaranları algılama becerisinin geliştiği bilinmektedir (Yücelyiğit, 2014). Görsel okuryazarlık ise, bu algılanan görsel uyaranların diğer duyuşsal yaşanmışlıklarla birleşmesi sonucu oluşur (Shurtleff, 2006, s. 15, akt. Baş & Kardaş, 2014).

Görsel okuryazarlık, ülkemizde görsel okuma ve görsel sunu alanlarıyla Türkçe Dersi Öğretim Programında yer almaktadır (MEB, 2005). Görsel okuryazarlık, okuma ve yazma eylemlerini içerisinde barındırır. Bu eylemler, anlama ve anlatma becerisini kapsar. Dolayısıyla görsel okuma kavramı bir anlama becerisi olarak düşünülebilir (Tüzel, 2010). Görsel okuma; şekil, kroki, resim, sembol, renk, heykel gibi görsel uyaranlar ve doğal, sosyal olayları okuma, anlama, yorumlama ve zihinde analiz etme becerisidir (Ergin, 2015)

Doğal ve sosyal olayları anlama ve yorumlama becerisi ele alındığında empatik düşünme becerisinden bahsedilebilir. Yapılan bir araştırmada, empatik becerilerin ve görsel okuma becerilerinin nasıl ilişkilendirildiğinden bahsedilmiştir. Görsel öyküler ile birlikte, görsel okuma becerilerinin ve empatik düşünme becerilerinin eş zamanlı kazandırılabilceği ve bunun gibi öğretme süreçlerinin planlanması gerektiği vurgulanmaktadır (Kabapınar, Tabak & Yavuz, 2019). Başka bir araştırmada yine görsel öykü yöntemi geliştirilerek araştırmaya katılan öğrencilerin empatik algılarında olumlu yönde değişiklik elde edilmiştir (Doğanay, Kabapınar & Sarıcan, 2022).

Empatik düşünmenin yanında, 21. yy becerilerinin gelişiminde etkili olan unsurlara bakıldığında da yine görsel okuma becerisini içerisinde barındıran resimli çocuk kitapları dikkat çekmektedir (Akyol ve Aşkar, 2022). Ayrıca resim, heykel,

Çizim gibi görsel okuma unsurlarının, 21. yy becerilerinin içinde yer alan yaratıcılık becerisinin bir parçası olduğu bilinmektedir (Akyol ve Aşkar, 2022). 21. yy becerilerini ölçmek için geliştirilen bir ölçekte de resim gibi görsel unsurlarla ilgili maddelere çokça yer verilmektedir (Dinler ve Simsar, 2021). Bunlardan yola çıkarak görsel okuma ile ilgili uygulamalar okul öncesi dönem çocuklarına uygulandığında empatik düşünme becerilerine ve 21. yy becerilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülebilir.

İnsan beyninde kelimelere kıyasla görseller, 60.000 kat daha hızlı bir şekilde işlenmektedir (Feinstein ve Hagerty,1993). Ayrıca görsel okurluğun okuma, yazma ve aritmetik ile aynı öneme sahip olan dördüncü bir beceri olduğu düşünülmektedir.

ğrendiklerimizi hatırlama konusunda duyulara bakıldığında, duyduklarımızın yüzde 11'ini, kokladıklarımızın yüzde 3'n, tattıklarımızın yüzde 1'ini, dokunduklarımızın yüzde 2'sini hatırladığımız bilinmektedir (Al-Barezenji & Sulaiman, 2016, akt. Aliosman & Karaata, 2023). Dale'in (1969) yaşantı konisine bakıldığında ise görme duyusunun önemi bir kez daha anlaşılabilmektedir.

Görsel okumayla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, okul öncesi dönem grubuna yönelik çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Ancak bazı araştırmalar, bu yaş grubunun bu alanda gelişim gösterebileceğini ortaya koymuştur (Temel vd., 2016). Ayrıca okul öncesi dönemde yapılan görsel okuma becerileriyle ilgili çalışmalardan çocukların keyif aldığı bilinmektedir. Unutmamak gerekir ki görsel algı becerisi için kritik dönem yine erken çocukluk dönemidir (Altınkaynak, 2019). Görsel okuma etkinliklerinin, empatik düşünme becerisine ve 21. yy becerilerine fayda sağlayacağı düşünülürse, bu yaş grubu çocuklarıyla yapılacak olan çalışmaların alana katkı sağlayacağı düşünülebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN GENEL ÇERÇEVESİ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıkları, tanımlar ve varsayımlar ile ilgili detaylı bir anlatım yer almaktadır.

1.1. PROBLEM DURUMU

Günümüzde yoğun iş temposu, zorlu yaşam koşulları, dinlenmeye karşı oluşan ihtiyaç ve bunların getirdiği tükenmişlik ve tahammülsüzlük duygularının arttığı görülmektedir. Bu duygularla insanlar kavgacı, uyumsuz, sabırsız davranışlar sergilemekte ve çevresine bu davranışları yaymaktadır. Kötü davranışlar öylesine artmıştır ki kötülüğe dahil olmayan genç ve çocuklar dışlanmaktadır. Bu durumda dikkat çekilmesi gereken beceri empatik becerilerdir (Kabapınar vd., 2019). Bu nedenle okul öncesi dönemde empatik düşüncenin gelişimine daha fazla önem verilmelidir. Küçük yaşta uygulanan görsel okuma etkinlikleri empatik düşünce gelişiminin sağlanmasında iyi bir yol olabilir. Erken çocukluk döneminin hayati dönem olduğu bilinmektedir. Bu dönemde öğrenilen ve geliştirilen beceriler tüm hayata etki edebilmektedir (Önder, 2011). Bulunduğumuz çağın en büyük sorunlarından biri de öğrencilerin günlük yaşamlarını kolaylaştırma becerisinin gelişmemiş olması ve iş hayatına hazırlanmakta güçlük çekmeleridir. Bu nedenle 21. yy becerileri de üzerinde durulması gereken becerilerdendir (Trilling & Fadel, 2009). Aynı şekilde, görsel okuma etkinliklerinin, 21. yy becerilerinin gelişimine de fayda sağlayabileceği düşünülmelidir.

Görsel okuryazarlık bir iletişim biçimi olarak nitelendirildiğinde, sözlü anlatım biçiminden oldukça farklı bir dil olduğu düşünülebilir. Bu dilin ise görme yetisinden oluştuğu söylenebilir. Bu yeni dilin günümüzde önemli bir iletişim aracı olduğu kabul edildiğinde nasıl geliştirilebileceği de önem arz etmektedir (İşler, 2002'den akt. Tüzel, 2010). Dolayısıyla eğitimde görsel okumaya ilişkin uygulamalar dahil etmenin faydalı olacağı düşünülebilir.

Bazı araştırmacılar görsel okuma becerisinin bu dönemde de geliştirilebildiğini ve çocukların bu tarz çalışmalardan keyif aldığını ortaya koymuştur (Temel, Kaynak & Paslı, 2016; Altınkaynak, 2019). Bu tarz çalışmaların sayısının artırılıp okul öncesi dönem çocuklarının öğretim süreçlerine görsel okuma etkinlikleri dahil edilip ilişkili olduğu düşünülen diğer becerilerin gelişimi sağlanmalıdır.

Türkiye’de okul öncesi eğitimde 2024 yılı güz döneminden itibaren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli uygulanmaya başlanmıştır. Bu yeni program beceri temelli bir program olmakla birlikte eski programda da olduğu gibi okul öncesi dönemde çocukların bilgi ve becerilerini farklı alanlara transfer edebilmesinin üzerinde durmaktadır. Bütüncül bir program olan Maarif Modelinde çocukların her duyusuna hitap edebilmenin öneminden bahsedilmektedir (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, 2024). Duyularımızdan biri olan görme duyusu ele alındığında görsel unsurları okuma anlama ve transfer edebilme becerisi küçük yaşlarda da geliştirilebilen bir beceridir (Temel vd., 2016). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarına sosyal farkındalık becerisi (başkalarının bakış açılarını anlamalarını ve onlarla empati kurma) kazandırmayı hedeflediği görülmektedir. Aynı şekilde 21. yy becerilerinden olan yaşam ve kariyer becerileri ve öğrenme ve yenilik becerileriyle paralellik gösteren öğrenme çıktılarına, okuryazarlık becerileri başlığı altında yer verildiği görülmektedir (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, 2024). Dolayısıyla günümüz çağında bu alanların birbirine transfer edilebilmesi büyük önem taşır hale gelmiştir. Bu bağlamda yaş grubu ele alındığında; 2023/24 eğitim öğretim dönemi Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre net okullaşma oranı okul öncesi dönemde, 3 yaş %17, dört yaş %42, beş yaş ise %86 olarak belirtilmiştir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2023). Dolayısıyla 3 yaş grubu okul öncesi dönemin başlangıç yaşı olmakla birlikte okullaşma oranı en az olan gruptur. Çalışmaların okul öncesi başlangıç yaşı olan üç yaş grubuyla yapılması, ilerleyen yaş grupları için önem arz etmektedir.

1.2. AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönemde gerçekleştirilen görsel okuma etkinliklerinin çocukların empatik düşünme becerilerine ve 21. yüzyıl becerilerine etkilerini incelemektir. Görsel okuma etkinliklerinin sosyal ve bilişsel alanda gelişime katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu potansiyeli değerlendirerek, görsel okuma etkinliklerinin planlanması ve uygulanması açısından öğretmenlere ve eğitimcilere yol gösterici olması amaçlanmaktadır. Buna göre, bu araştırma aşağıdaki araştırma sorularını yanıtlamayı amaçlamaktadır.

1. Görsel okuma etkinliklerinin çalışma grubundaki çocukların empatik düşünme becerisi üzerindeki etkisi nedir?
2. Görsel okuma etkinliklerinin çalışma grubundaki çocukların 21. yüzyıl becerileri gelişimine etkisi nedir?
3. Çalışma grubundaki çocukların görsel okuma etkinlik uygulamalarından öncesi ve sonrasındaki empatik düşünme becerilerine ilişkin sözel ifadeleri nelerdir?
4. Çalışma grubundaki çocukların görsel okuma etkinlik uygulamalarından öncesi ve sonrasındaki görsel okuma becerilerine ilişkin sözel ifadeleri nelerdir?
5. Uygulayıcı öğretmenin görsel okuma etkinlik uygulama sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. ÖNEM

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte sözel öğelerin yanı sıra görsel öğelerinde de öneminin arttığı görülmektedir. Geçmiş araştırmalara bakıldığında küçük yaş grubunda görsel okuryazarlık ve görsel okuma becerilerinin gelişimine dair pek bir veriye ulaşılamamaktadır, daha çok büyük yaş grubu çalışmalarına yer verilmiştir (Doğru, 2014; Arpaguş, Moğol & Ünsal, 2015).

Görsel okuma, görselleri anlama, yorumlama ve analiz etme becerilerini içerisinde barındırır. Bu beceriler, çocukların bilişsel gelişimlerine katkıda bulunur ve onların günümüz dünyası ile daha etkili bir şekilde iletişim kurmalarını sağlar. Bazı

araştırmalarda empatik dūřınme becerisi ve yaratıcı problem çözmeye becerisinin görsel okuma becerisiyle ilişkili olduğundan bahsetmektedir (Kabapınar vd., 2019).

Empati, bir bireyin başka bir bireyi anlayabilme, duygularını kavrayabilme yeteneğidir. Çevreye olan sosyal uyum için bu becerinin gelişimi önemlidir. Empati yeteneği duygusal zeka ile ilişkilidir. Görsel okuma yoluyla, çocuklar farklı açılardan bakarak duyguları keşfeder, bu da onların empatik düşünme becerilerini geliştirir (Doğanay vd., 2022). Empatik beceriler ile birlikte günümüzde çocukların günlük yaşamı kolaylaştırma becerileri, iş hayatına hazırlanma ve yenilik becerileri gibi 21. yüzyıl becerilerinin gelişimi oldukça önemlidir (Trilling & Fadel, 2009, akt. Yalçın, 2018). Bu beceriler yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme ve işbirliğini kapsar (Akyol & Aşkar, 2022). Görsel okuma etkinlikleri, bu becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynayabilir. Bu araştırma görsel okuma etkinliklerinin 21. yüzyıl becerilerine olan etkilerini inceleyerek, bu alandaki eksik araştırmaları tamamlamayı hedeflemektedir (Akyol & Aşkar, 2022).

Sonuç olarak, bu araştırma, okul öncesi dönemde görsel okuma etkinliklerinin çocukların empatik düşünme becerilerine ve 21. yüzyıl becerilerine etkisini araştırarak, bu alandaki bilgi eksikliklerini gidermeyi ve eğitimciler için rehber olmayı amaçlamaktadır. Bu araştırma görsel okuma etkinliklerinin planlanması ve uygulanması, eğitimcilere somut öneriler sunulması ve bu etkinliklerin daha yaygın ve etkili bir şekilde kullanılmasını sağlayacaktır.

1.4. SINIRLILIKLAR

Bu araştırmada görsel okuma etkinliklerinin empatik düşünme ve 21. yy becerilerine etkisi incelenmiştir. Buna göre,

1. Araştırmada kolay örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, Kocaeli Kandıra’da bulunan bir anaokulunun 3 yaş grubundan 16 çocuk ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma için seçilen yaş grubunun 3 yaş olarak belirlenmesi çalışmanın örneklem büyüklüğünü sınırlandırmıştır.
3. Araştırma, uygulamaların yapıldığı süre ile sınırlandırılmıştır.

4. Bu araştırma yapılan ön test ve son testler ile sınırlandırılmıştır.
5. Bu araştırma araştırmacının tasarladığı etkinlikler ile sınırlandırılmıştır.

1.5. TANIMLAR

1.5.1. Görsel Okuma Becerisi: Görsel okuma; okuma, okuduğunu anlama, yorumlama analiz etme sürecidir. Dinleme, konuşma yazma gibi dilin öğrenme alanlarından biridir (Güneş, 2013).

1.5.2. Empatik Düşünme Becerisi: Bir bireyin kendi dışındaki canlıların da duygularını anlaması, onların bakış açısıyla bakabilmesi, onlar gibi hissedebilmesi ve karşı tarafa bunu aktarabilmesidir (Ersoy ve Köşger, 2016).

1.5.3. 21. Yüzyıl Becerileri: Günlük yaşamda hem sosyal açıdan hem de akademik açıdan başarı elde etmek için geliştirilmesi gereken becerilerdir. Bu beceriler; öğrenme ve yenilik becerileri, bilgi, medya ve teknoloji becerileri ve yaşam ve kariyer becerilerini kapsar (Yalçın, 2018).

İKİNCİ BÖLÜM: ALANYAZIN

2.1. GÖRSEL OKURYAZARLIK VE EĞİTİM

Gelişen teknoloji ile birlikte 21. yy okuryazarlığı çok önemli hale gelmiştir. Geleneksel okuma yazma becerisinin ötesinde olan bu okuryazarlık, görsel, sinema, televizyon, dijital okuryazarlığı gibi yeni türler ortaya çıkmıştır. Bunlar arasından görsel okuryazarlık Türkiye eğitim sisteminde Türkçe derslerinde “görsel okuma ve görsel sunu” başlıklarıyla ele alınmaktadır (Tüzel, 2010).

2.1.1. Geçmişten Günümüze Görsel Okuryazarlık

Görsel okuryazarlık isminden de anlaşılacağı üzere “okuma ve yazma” eylemlerini içinde barındırır. Geçmişten günümüze birçok tanım yapılmıştır. Görsel okuma kavramını ilk ortaya atan kişi John Debes’tir (1968). Tanımını, insan gördüğünü diğer algıladıklarıyla bütünleştirdiğinde gelişen görme yetisidir, şeklinde yapmıştır (Tüzel, 2010) Uluslararası Görsel Okuryazarlık Derneği (International Visual Literacy Association-IVLA) Debes’in tanımına “öğrenilmiş yetenek” olarak eklemeye bulunmuştur (Roblyer, 1998; akt. Tanrıverdi, Apak 2013). İlerleyen yıllardaki tanımlar ise şu şekildedir: Bir bireyin, diğer bireyler ile olan iletişimde görselleri kullanmasını ve kullanılanları anlamasını sağlayan beceriler bütünüdür” (Ausburn, 1978; akt. Tüzel,2010). “Görsel okuryazarlık görsel öğeleri okuma ve anlama kapasitesi ve görsel öğelerle düşünme ve öğrenme becerisidir, yani görsel düşündürmektir”(Hotrin, 1982; akt. Sanalan, Sülün, Çoban, 2007). “Bilgi, davranış ve dikkate değer yeteneklerin öğrenilip öğretilbildiği ve değişik görsel formlarda iletişim becerilerimizi arttırmamızı sağlayan bir süreçtir” (Pettersson (1993); Tüzel, 2010). “Anlam elde etmek için gelen görsel mesajlar ile geçmiş görsel deneyimlerin etkin olarak tekrar inşa edilmesidir” (Sinatra, 1986; akt. İşler, 2002). Bu tanımlardan yola çıkıldığında görme duyusuyla elde edilen görsel okuryazarlık becerilerinin son derece önemli olduğu söylenebilir.

Feinstein ve Hagerty (1994), görsel okuryazarlığın modern dünyada temel eğitimin ayrılmaz bir parçası olduğunu ve okuma, yazma ile aritmetik becerilerinin yanında dördüncü önemli unsur olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir ve görsel okuryazarlığın önemini dört başlıkta vurgulamaktadır (İşler, 2002).

1. Beynin her iki yarısının da kullanılmasını sağlayarak bütüncül düşünmeyi geliştirir.
2. Soyut düşüncelerin beyinde somutlaştırılmasını sağlayarak daha iyi anlamlandırma gerçekleşir.
3. Aynı bilgiyi farklı yollarla öğrenme ve işleme becerisi kazandırır.
4. Yaşanılan doğal ve doğal olmayan olaylardan etkilenmeyerek bağımsız karar alabilme ve görsel olayları okuyabilme becerisinin kazanılmasını sağlar (İşler, 2002).

Görme eylemi, görsel okuryazarlık becerilerinin temel unsurudur. Görme eylemindeki en önemli organ beyindir. Bu eylemin daha etkin gerçekleşmesi ancak beyin fonksiyonlarının geliştirilmesiyle olabilir. Bazı araştırmalar görülen bir nesnenin ne olduğunu anlaşıldığı anın, zihni bambaşka bir yere gidecek şekilde değiştirdiğini göstermektedir. Bir insanın gördüğü nesnenin etkisi ile zihinsel şemasının kalıcı olarak değişmesi görsel öğrenme, bir nesnenin zihinsel şema değişikliğine neden olamamasına ise görsel yetersizlik denmektedir (Güngördü, 2003; akt. Sanalan, Çoban, 2007).

Görseller, geçmiş tarihten beri insanların iletişim aracı olmuştur. Mağaralara çizilen resimlerden başlayan bu süreç şimdiki dijital görsellere kadar uzanmaktadır (Öztürk, 2024). Teknolojinin gelişmesiyle görsel okuryazarlık günümüzde önemli bir rol oynamaktadır. Bu yüzyıl insanının “okuyorum” değil, “görüyorum” insanı olduğu söylenmektedir (Tüzel, 2010). Dolayısıyla eğitimde yer etmesi gereken bu becerinin eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi dönem temasıyla da ele alınması önem taşımaktadır.

2.1.2. Okul Öncesi Dönemde Görsel Okuryazarlık

Okul öncesi eğitim hayat boyu öğrenmenin ilk basamağıdır. Çocuğun ilkokula başlamadan önceki hayatını kapsayan bu dönemde çocukların fiziksel, sosyal, bilişsel ve dil gelişimi büyük ölçüde şekillenir (Alisinanoğlu ve Kesicioğlu, 2010; Karaca ve ark, 2011). Bu dönemde çocukların araştırmaya ve keşfetmeye çok yatkındır. Çevrelerini incelerken, görme, duyma, dokunma, tatma gibi duyularını aktif şekilde kullanırlar. Duyularıyla algılar, çevrelerini tanı yorumlar ve bilgiyi başka durumlara transfer edebilirler (Erdemir, 1999; akt. Akaroğlu ve Dereli 2012). Okul öncesi dönemdeyken görsellerin, çizgi karakterlerin, resimlerin kullanımının dil gelişime olumlu etkisi olduğu bilinmektedir. İlerleyen yıllarda bu görseller, haritalara grafiklere basamak olur ve meslek edinirken üç boyutlu zihinsel imgeler haline gelir (Sanalan ve Çoban, 2007). Bu nedenle okul öncesi dönemde görsel okuryazarlık becerilerine karşı farkındalık oluşturmak önemlidir. Görsel okuryazarlığın tanımlarında da görüldüğü gibi (Hotrin, 1982; Sanalan ve Çoban, 2007) görseli okuma ve anlama bu bağlamda bahsedilmesi gereken kavramlardandır.

2.1.3. Görsel Okuma

Ülkemizde Türkçe Dersi Eğitim Programında (2005) yer alan görsel okuma, dinleme, yazma, konuşma gibi dilin öğrenme alanlarından. Görsel okuma; şekil, grafik, tablo, beden dili, resim, sembol, doğa ve sosyal olayları anlama ve yorumlama becerilerini kapsar. Bu kavramla ilgili pek çok tanım vardır. Bunlardan bazıları Şakiroğlu (2021) yaptığı bir araştırmada şöyle sıralanmıştır:

Wileman (1993): Resim ve grafik gibi görüntülerin ilettiği mesajların okunabilmesi, anlamlandırılabilmesi ve yorumlanabilmesi sanatı.

Brill, Kim ve Branch (2001): Yazılı metinler dışında kalan görsel unsurların irdelenmesi ve okunması.

Güleryüz (2004): Bir olayın ortaya çıkış şeklini tabiatın kendi kanunları içerisinde ele alan ve sebep-sonuç bağlantısı kurma yeteneğine sahip olma durumu.

Stokes (2005): Bireylerin çevrelerinde görerek kısa süreli belleğe aldığı her veriyi analiz edebilmelerini sağlayan yetenekler bütünü.

Şakiroğlu (2021), günümüzde görsel okumanın çok hızlı bir şekilde yaygınlaşmasından ve gelişen teknoloji ile birlikte insanların öğrenme şekillerinin değiştiğinden, görsellerin ön plana çıktığından bahsetmiştir.

Görsel okuma süreci, zihni yapılandırır ve düzenler, görsel okuma ile yakın olan çocukların bir kavrama ait zihinsel şemaları daha iyi yapılandırılır ve düzenlenir (Güneş 2013; Örs, Baş, 2018). Dolayısıyla görsel okuma sürecinin duygusal becerilerde de etkili olduğu düşünülebilir (Doğanay vd., 2022). Bu nedenle empatik beceriler konusuna da değinmek faydalı görülmektedir.

2.2.EMPATİK BECERİLER

Empati kelimesinin kökeni Almancadaki "einfühlung" ve Eski Yunanca'daki "empathia" kelimelerinden gelir. Empati dendiğinde tanım olarak akla gelen ilk isim Carl Rogers'tır. Bahsedilen tanım şu şekildedir: "Bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecine "empati" adı verilir" (Rogers, 1970/1983, çev. Akkoyun). Bu tanımda önemli üç püf nokta vardır. Bunlardan birincisi; kişinin kendisini başkasının yerine koyabilme davranışını geliştirerek olaylara onun bakış açısıyla yaklaşabilmesidir. İkincisi; empati kurmak istediğimiz kişinin duygu ve düşüncelerini tam anlamıyla anlamış olmaktır. Bu da bilişsel rol almanın temelini oluşturur. Üçüncüsü; sadece anlamak yeterli değildir, karşıdakini anladığımızı farklı yollar ile ifade edebilmektir (Gökmen, 1994)

İnsanoğlu geçmişten bugüne birbirlerini anlamak için çaba sarf eder, kendi eksikliklerini fark eder ve başkalarının desteğine ihtiyaç duymaya başlarlar. Bu noktada empati devreye girer. Sosyal eksiklik, empatik iletişim ihtiyacını doğurur. Empati, insanın kendi koşulları altındayken başkalarını anlamaya çalışmak ve derin bağ kurabilmektir (Metin 2011; Bayram, 2013) Empatinin; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak üç bileşeni vardır. Bilişsel empati, karşıdakinin duygularını bilişsel olarak anlama durumu söz konusudur. Duyuşsal empati, anlaşılan duygunun paylaşılabılme durumudur. Davranışsal empati ise; empati kurulan duruma karşı

davranışa geçebilme durumudur (Derman ve ark, 2020). Empatik becerilerin temeli okul öncesi dönemde atılır. Bu dönem başkalarının duygularını anlamak için bir sıçrama tahtası gibidir (Karadeniz, 2022). Dolayısıyla empati gelişimini okul öncesi dönem bağlamında ele almak önem taşımaktadır.

2.2.1. Okul Öncesi Dönemde Empatik Beceriler

Empatinin gelişim süreci ele alındığında, ilk belirtilerinin bebeklik döneminde olduğu bilinmektedir. 0-1 yaşta bir başkasının üzüldüğüne tepki verebilir, 1-2 yaşta karşısındaki kişinin üzgün olduğunu anlar ancak kendini yerine koyup kişinin kendi ihtiyaçları olabileceğini kavrayamaz, 2-10 yaşta ise karşıdakinin duygularını anlar, ihtiyaçlarını belirler ve kendi yorumlarını yapabilirler (Derman ve ark, 2020). Yapılan bir araştırmada bir yaşındaki çocukların üzgün yüz gördüğünde kendilerinin de üzgün surat yapması ve birinin ağladığını gördüklerinde onu mutlu etme çabasıyla prososyal davranışlar sergilediği görülmüştür (Weston, Main, 1980; akt. Özbal, Gönen, 2023). Çocuklar, yaşları ilerledikçe ve duygusal becerileri geliştikçe empatik olmayı öğrenirler (Poole ve ark, 2005; akt. Karadeniz, 2022).

Empatik beceriler, sosyal beceriler altında yer almakla birlikte 21. yy becerilerinden olan öğrenme ve yenilik becerileri başlığı altındaki eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim ve işbirliği becerilerine de zemin hazırlayan becerilerdendir (Yalçın 2018). Günümüzde gelişimde önemli yeri olan 21. yy becerilerine de değinmekte yarar görülmektedir.

2.3. 21. YÜZYIL BECERİLERİ

Günümüzde, 21. yy becerilerinin önemi her geçen gün artmaktadır. Teknolojinin gelişimi ve değişen yaşam koşulları insanoğlunu başka beceriler kazanmaya itmektedir. Sanayileşme, şehirleşme ve hızlı nüfus artışıyla birlikte değişen yaşam koşulları insanları etkilemektedir (Tuğluk ve Özkan, 2019) Bu durumda 21. Yy becerilerinin gelişimine ihtiyaç oluşturmaktadır. 21. yy becerileri üç

grupta incelenmektedir (Partnership For 21st Century Skills, 2013; akt. Eryılmaz ve Uluyol 2015).

1. Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri

- Yaratıcı Düşünme
- Eleştirel Düşünme
- Problem Çözme
- İletişim
- İşbirliği

2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

- Bilgi Okuryazarlığı
- Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı
- Medya Okuryazarlığı

3. Yaşam ve Kariyer Becerileri

- Esneklik ve Uyum
- Kendini Yönetme
- Sosyal Beceriler
- Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik
- Liderlik

Bu başlıklara bakıldığında kısaca günümüz insanının, sorumluluklarını bilen, lider ruhlu, girişimci, yaratıcı, esnek, iş birlikçi, sorun çözmeyi bilen, iletişimi etkin olan bireyler olması beklenilmektedir. Bu becerilerin kazanılmasında öğretmen bilinci ve eğitim ortamında yapılan etkinlikler büyük öneme sahiptir (Kozikoğlu ve Özcanlı, 2020; Uyar ve Çiçek, 2021).

2.3.1. Okul Öncesi Dönemde 21. Yy Becerileri

Bu yüzyılda okullar ve tüm eğitim kurumları, çocukları küresel ölçekte rekabet edebilecek şekilde yetiştirmeyi planlamaktadır. 2013 yılının Okul Öncesi Eğitim Programında da “eklektik” ilkesi buna bir örnektir (MEB, 2013). Okul Öncesi Eğitim Programlarının en yenisi olan Türkiye Yüzyılı Maarif Programında da özellikle 21. yy

becerilerine odaklanılmıştır (MEB Türkiye yüzyılı Maarif Modeli, 2024). Avustralya, Kanada, Finlandiya, Belçika, İrlanda, İtalya, Norveç ve Yeni Zelanda gibi ülkelerin eğitim programlarında 21. yüzyıl becerilerine yer verilmektedir. Türkiye’de 2004 yılından beri yürürlükte olan bu beceriler, tüm dersler için ortak kazanımlara sahiptir. Programlar; eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme, teknolojiyi etkin kullanma ve girişimcilik becerilerini içerir (Tuğluk ve Özkan, 2019).

2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

GÖRSEL OKUMA İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

2.4.1. Görsel Okuma ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Akaroğlu ve Dereli (2012) tarafından, 35 çocuk deney grubu, 35 çocuk plasebo grubu ve 33 çocuk kontrol grubu olmak üzere tasarlanan çalışmada, deney grubuna 14 hafta boyunca eğitici oyuncaklarla görsel algı eğitimi verilmiştir. Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi, bir yıl ara ile ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Yapılan bu eğitimin, görsel algı becerilerini geliştirdiği ve kalıcı olduğu ortaya konmuştur. Baş ve Kardaş (2014) tarafından da örneklemini ilköğretim 4. Sınıf öğrencilerinin oluşturduğu, görsel okuma becerileri ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada; çocuklara Pixar tarafından yapılmış 5 adet görsel türü kısa filme yönelik görsel okuma testi ve okuduğunu anlama testi yapılmıştır. Bu iki test arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Temel ve ark (2016) tarafından yapılan bir çalışmada ise, okul öncesi dönem çocuklarının görsel algı ve çizim becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. 83 çocuğun yer aldığı bu çalışmanın sonucunda, görsel algı ve çizim becerileri arasında düşük de olsa anlamlı, pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür.

Örs ve Baş (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, ilkokul 2. Sınıf öğrencilerinin görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmek amacıyla etkinlikler

hazırlanmış, uygulanmıştır. Toplam 16 adet olan bu etkinlikler İstanbul’da bir okulda 20 öğrenciye uygulanmıştır. Ön test ve son test sonuçları karşılaştırılarak görsel okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde eğitsel etkinliklerin etkili olduğu görülmüştür.

Özkubata ve Ulutaş (2018) tarafından yapılan araştırmada, “Görsel Farkındalık Eğitimi Programı”nın okul öncesi dönem çocuklarında görsel okuryazarlık becerilerine etkisi incelenmiştir. Çalışmada hem çocuklara hem de ebeveynlere çocuklarla ilgili ön test son test uygulaması yapılmıştır. Araştırmaya 20 deney, 20 kontrol grubu olmak üzere 40 çocuk katılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, kontrol ve deney grubu çocuklarının görsel okuryazarlık becerileri arasında deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Kabapınar ve Sağlamgöncü (2018)’nün yaptıkları araştırmada sosyal bilgiler dersinde görsel okumanın etkililiği incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda katılımcı olan öğrenciler, görsel okuma etkinliklerine isteyerek katıldıklarını, daha hızlı öğrendiklerini, öğrenmelerinin kolaylaştığını, daha mutlu olduklarını, görseli yorumlamada artık daha iyi olduklarını söylemişlerdir.

Çimen (2023), köy okullarındaki 8. sınıf öğrencilerinin görsel okuma becerilerine incelemek üzere bir araştırma yapmıştır. Çalışmaya 56 öğrenci katılmış, öğrencilerin görsel yorumlarının alındığı açık uçlu çalışma kağıtları ile veriler toplanmıştır. Çalışmanın sonunda köy okulundaki öğrencilerin görsel okuma düzeylerinin yeterince gelişmediği görülmüş, nedeninin ise görsellik açısından yüksek olan teknolojik aletlerden uzaklık, veli ilgisizliği, uyaran eksikliği olarak belirtilmiştir.

Gülbil ve Bilbay (2024) tarafından yapılan erken çocukluk dönemini kapsayan derleme çalışmasının amacı okul öncesi dönemde önemi çok olan sessiz kitaplar incelemektir. Bu araştırmada çocuk edebiyatı ürünlerinden olan sessiz kitapların görsel okuma becerisiyle ilişkisini, bu becerinin çocukların görsel hafızasını güçlendirdiği, kelime dağarcığını genişlettiği ve kendi hikayelerini oluşturmalarına katkı sağladığı vurgulanmıştır.

2.4.2. Görsel Okuma İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Lopatovska, Barsan, Mbaye, Skinner-O'Neill ve Ward (2016) tarafından yazılan bir makalede, küçük yaştaki çocukların görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmenin günümüzde ne kadar önemli olduğundan bahsetmiştir. Yapılan uygulamaların ve programların azlığından dolayı mevcut görsel okuryazarlık programlarını gözden geçirmiş ve çocukların bu becerileri kazanabilmesi için sanat eserlerini sunmaya yönelik örnekler vermiştir. Bir sanat eserini kullanırken küçük yaştaki çocuklara hitap edebilmek için oyunlaştırmanın önemini vurgulamıştır.

Friedman (2018) tarafından İsrail'de yapılan araştırmada erken çocukluk döneminde görsel okuma ve yazmanın erken okuryazarlık becerilerine etkisi incelenmiştir. Araştırma dijital fotoğrafçılığa dayalı bir biçimde yürütülmüştür. Dijital fotoğraflarla öğrenim gören küçük çocukların, detayları algılama ve dil becerilerini önemli ölçüde geliştirdiği görülmüştür. Görsel okuryazarlık bağlamında bakıldığında, çocukların kendi çektikleri fotoğrafları yorumlayabildikleri, içerik seçimi hakkında karar verebildikleri gözlemlenmiştir. Friedman (2016), daha önce yaptığı diğer bir çalışmada 3 ila 4 yaş çocuklarının dijital kameralar kullandığı 2 yıllık bir eğitim programını inlemiştir. Bu projede okul öncesi dönemin tüm alanlarında fotoğrafçılığı merkezde tutmuştur. Bu eğitim süreci sonunda, okul öncesi çocuklarının problem çözme, deneme yanılma yoluyla öğrenme, merak etme, zevk alma, bağımsız davranabilme, sorumluluk alma, özgüven geliştirme gibi olum becerilerde gelişim kaydettiği görülmüştür.

Levratto, Gomez ve Lopez (2024) tarafından İspanya'da yapılan bir araştırmada okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin görsel okuma müdahalesinden sonra nasıl etkilendiğini, müdahalenin sosyal ve eğitimsel önemini değerlendirmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin fotoğraf içeriği ve mesajlarına yönelik farkındalıklarının arttığı görülmüştür. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bu gelişimiyle birlikte görsel kültür eğitimi gerekliliğinin önemi vurgulanmıştır.

EMPATİK DÜŞÜNME İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

2.4.3. Empatik Düşünme İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kahraman ve Akgün (2008) tarafından yapılan araştırmada 5-6 yaşlarındaki çocuklara verilen empati eğitiminin empati becerilerini artırıp artırmadığını ve sorun davranışları azaltıp azaltmadığını incelenmiştir. 51 katılımcı çocuğa haftada 3 gün 30 dakikalık empati eğitimi verilmiş ön test ve son test sonuçları kaydedilmiştir. Empati eğitimi alan çocukların empati becerilerinde artış görülmüş ve olumsuz davranışlarının azaldığı tespit edilmiştir.

Özbal ve Gönen (2023), empati eğitim programı uygulanan okul öncesi çocuklarının empati ve prososyal davranışlarının (yardım etme ve paylaşma) gelişimini inceleyen bir araştırma yapmıştır. Empati eğitim programının uygulandığı çocukların empati davranışlarının geliştiğini ortaya koymuştur.

Birol ve Birol (2024) tarafından yapılan araştırmada görsel tasarımda empati odaklı sosyal farkındalık afişlerinin tasarım üzerindeki etkisi incelenmektedir. Empati temelli görsel tasarım yaklaşımının izleyicilerde duygusal bağ kurarak, mesajların etkili iletilmesine katkıda bulunduğu ortaya konmuştur. Sosyal problemlerin görsel yollarla güçlü bir şekilde yansıtılmasının, empatik iletişimde fark yaratacağı vurgulanmıştır.

2.4.4. Empatik Düşünme İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Wu ve Kim (2019) tarafından yapılan araştırmada bir tablet oyunu tasarlanmıştır. 3-6 yaş çocukların bu tablet oyunuyla empati becerilerini geliştirmesi hedeflenmiştir. Avustralya’da yapılan bu araştırmada çocukların tabletteki oyun; duygusal olayları algılama, başkasının duygularını paylaşma, verilen duygunun neden ortaya çıktığını düşünme ve başka bakış açıları kazanma becerilerini içermektedir.

Araştırmanın sonunda katılımcı çocukların empatik öğrenmelerinin geliştiği görülmüştür.

Wu, Kim ve Markauskaite (2020) yaptıkları araştırmada, günümüz teknolojisiyle kullanımı artan bilgisayar oyunlarının, empatik düşünme becerilerine ket vurduğu yönünde artan endişeleri ele alıp, empatik becerileri geliştirmeyi hedefleyen tablet oyunlarını uygulamaya sunmuşlardır. 3 aylık bir uygulama süresinden sonra çocuklar bu oyunlarla etkileşime girerek, önemli sahnelerde empati gerektiren noktayı keşfedebilmiş, perspektif alma süreçlerini ilerletmişlerdir. Sonunda ise çocuklarda gelişmiş empatik kaygı görülmüştür.

21. YY BECERİLERİ İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

2.4.5. 21. Yüzyıl Becerileri İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yaşar ve Aral (2010), 21. yy becerilerinden biri olan yaratıcılık becerisiyle ilgili araştırmasında; okul öncesi eğitim alan ve almayan 6 yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitim alan çocukların yaratıcılık düzeyleri almayanlara oranla oldukça yüksek çıkmıştır. Kullanılan ölçme aracı ise, Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi'dir. Güven ve Kavuncuoğlu (2020) ise, okul öncesi dönem çocukların 21. yy becerilerinden olan problem çözme becerisi ve yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Okul öncesi çocuklarının yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Pekdoğan ve Ulutaş (2018) yaptıkları araştırmada okul öncesi dönemde 21. yy becerilerinden biri olan karar verme becerisine, bu beceriyi desteklemek amacıyla tasarlanmış eğitim programının etkisini incelemiştir. Programın uygulandığı grubun karar verme becerileri ile uygulanmadığı grubun karar verme becerileri arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Manavoğlu (2022) yaptığı araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin 21. yy becerilerini çocuklara kazandırırken hangi yöntemleri kullandıklarını incelemiştir. Araştırmanın bulguları, okul öncesi öğretmenlerinin bu becerileri kazandırmak için drama, model olma, akıl oyunları, geleneksek oyunlar, STEM, aile iş birliği, sanat etkinlikleri, hikaye kitaplarını kullandığını göstermiştir.

2.4.6. 21. Yüzyıl Becerileri İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Bintz (2016) tarafından yapılan bir araştırmada görsel okuryazar olmayı öğrenmenin 21. yy için gerekli olan liderlik becerilerine etkisi incelenmiştir. 21. yy yaratıcılık, vizyon, ilişki kurabilme, eleştirel düşünme, yenilikçilik, gelişmiş iletişim yollarını içermektedir. Görsel okuryazarlık becerilerinin kazanımı da, gözlemi gözlemleme, analiz etme, görsel iletişim, tanıma, yorumlama, problem çözme gibi yetenekleri barındırır. Dolayısıyla yapılan araştırmada görsel okuryazarlığın 21. yy için gerekli olduğu ve 21. yy becerilerini desteklediği vurgulanmıştır.

Rentzou (2021) tarafından Kıbrıs'ta yapılan araştırmada okul öncesi eğitim ortamlarının 21. yy becerilerinin gelişimine uygun olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmaya katılan 34 öğretmenden sınıflarını değerlendirmeleri istenmiştir. Sonuçlar, fiziksel ortamların 21. yy becerileri için önerilen ortamlarla uyuşmadığı, geleneksel fiziksel düzenlere bağlı kalındığını göstermiştir. Araştırma çocukların bulundukları sınıflara ait hissedemedikleri gözlemlenmiştir. Konuyla ilgili daha fazla farkındalık kazanılması için araştırmaların artırılması ve politika girişimlerinin yapılması önerilmiştir.

Weber ve Greiff (2023) tarafından yazılan makalede Bilgi ve İletişim Teknolojileri becerilerinin (BİT) 21. yy becerileri eğitimiyle ilişkisi değerlendirilmektedir. Makale yedi temel 21. yy becerisinin BİT becerileriyle gelişebileceğini savunmaktadır. Bu beceriler; iş birliği, eleştirel düşünme, yaratıcılık, problem çözme, teknik bilgi gibi becerilerdir. Okul öncesine bu becerileri entegre etmek zor olabilmektedir. Araştırmacılar, geçmiş araştırmalara dayanarak BİT becerilerine yönelik yedi kavram belirlemiştir: tümevarım, tümdengelim, aktif akıl

yürütme, nedensel düşünme, bilimsel akıl yürütme, yürütücü işlevler ve hesaplamalı düşünme. Bunlara ek olarak ince motor beceriler, dil gelişimi, öz düzenleme, sosyal-duygusal gelişim ve yaratıcılık gibi gelişimsel faktörler de belirlenmiştir. Okul öncesi dönem çocuklarına bu amaçlar doğrultusunda BİT becerilerini uygulamak için, dijital uygulamalar, dijital oyunlar, robotik oyuncaklar sunulmuştur. Bu şekilde 21. yy becerilerini geliştiren bir eğitim ortamı oluşturulmasını hedeflemişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu çalışmanın amacı okul öncesi dönemde görsel okuma etkinliklerinin empatik düşünme becerisine ve 21. yy becerilerine etkisini incelemektir. Araştırmada hem nitel hem nicel verilere yer verilmiştir. Bu nedenle karma yöntem kullanılmıştır.

Nicel yöntemlerden olan deneysel araştırma, bilimsel yöntemin önemli bir bileşeni olarak görülmektedir. Bu tür araştırmalar, bir hipotezi test etmek veya neden-sonuç ilişkilerini belirlemek için kontrollü deneyler kullanır. Araştırmacılar, belirli bir değişkenin diğer değişkenler üzerindeki etkisini anlamak için deneyler tasarlar ve sonuçları analiz ederler. Deneysel çalışmalar, değişkenlerin kontrolü, dış etkenlerin en aza indirilmesi ve nihai sonucu etkileyen faktörlerin belirlenmesi yoluyla bilimsel bir yaklaşım sunar. Genellikle deney ve kontrol grupları oluşturulur ve aralarındaki farklar incelenir. Bu yöntem, nedensel ilişkileri anlamada güçlü bir araç olarak kabul edilmektedir (Özdemirci, 2015). Bunun yanında nitel yöntemler ise, sosyal olgu ve olayları derinlemesine anlamak ve yorumlamak amacıyla gözlem, görüşme (mülakat, odak grup vb.) ve doküman inceleme gibi veri toplama tekniklerine dayanan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu yöntemde, ayrıntılı betimleme, karşı-olgusal analiz, sınırlı sayıda vaka incelemesi ve karşılaştırması, süreç analizi, nitel içerik analizi, söylem analizi ve metin çözümleme gibi teknikler kullanılarak kapsamlı ve bağlamsal veriler elde edilmektedir. Nitel araştırma, ele alınan konuyu yalnızca yüzeysel olarak ele almak yerine, derinlemesine inceleyerek bağlamsal ve çok boyutlu bilgi sunma avantajına sahiptir (Aydın-Çakır, Türkeş-Kılıç, 2021). Bu araştırmada kullanılan

karma yöntem yaklaşımı nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin veri toplama ve veri analizi süreçlerinde bir arada kullanılmasıyla, tek bir yöntemle elde edilebilecek bulgulardan daha geçerli ve güvenilir sonuçlara ulaşmayı amaçlayan bir strateji olarak tanımlanmaktadır. Jick (1979)'e göre karma yöntem, her iki yöntemin kendine özgü sınırlılıklarını, birbirlerinin güçlü yönlerinden faydalanarak dengelemeyi hedeflemektedir (Aydın-Çakır, Türkeş-Kılıç, 2021).

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubu için kolay örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem üzerinde çalışılan grubu kapsar. Bu yaklaşımda ulaşılabilen bir örneklem seçmek esastır (Creswell, 2014). Araştırmanın çalışma grubunu, Kocaeli Kandıra ilçesinde bulunan bir anaokulunun 3 yaş grubundan 16 çocuk oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde çocukların sosyokültürel ve ekonomik durumların benzer olarak seçilmesine özen gösterilmiştir. Araştırmanın örneklemi oluşturan çocuklar belirtilen okulun sınıflarından, kız ve erkek sayılarının birbirine yakın olmasına dikkat edilerek, sınıf listesinden rastgele seçilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	F	Yüzde (%)
Kız	10	% 62,5
Erkek	6	% 37,5
Toplam	16	% 100

Çalışma grubu, 10'u kız, 6'sı erkek olmak üzere toplam 16 çocuktan oluşmaktadır.

3.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE UYGULAMA SÜRECİ

Bu uygulama, Kocaeli ilinin Kandıra ilçesinde bulunan bağımsız bir anaokulunda öğretim gören çocuklar ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma için etik kurul onayı ve MEB tarafından gerekli izinler alınmıştır. Ölçekleri geliştiren uzmanlara ulaşılmış, ölçek kullanım izinleri alınmıştır (EK4., EK5.) Araştırma için belirlenen çalışma ortamı Kandıra Adalet Anaokulu'dur. Uygulama 6 hafta boyunca

haftada 5 gün olmak üzere sürdürülmüştür. Her bir uygulama yaklaşık bir etkinlik saati sürmüştür.

Bu araştırmada çocukların empatik düşünme becerilerini ölçmek için Kahraman (2008) tarafından geliştirilen “*Empatik Düşünme Ölçeği*” ve Dinler ve Simsar (2020) tarafından geliştirilen 21. yy. becerilerini ölçmek için “*3-4 Yaş 21. yy Beceri Ölçeği*” kullanılmıştır. Ayrıca gözlemler, *yansıtıcı günlükler* ile kaydedilmiştir.

3.3.1. Empatik Düşünme Ölçeği (EDÖ)

Empatik beceri ölçeği, Kahraman tarafından, küçük yaş çocukların empatik becerilerini ölçebilmek amacıyla, duygu görselleri ve açık uçlu soru içeriğine sahip olarak 2008 yılında geliştirilmiştir. (Ek 2 (a-b))

Ölçüm üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, çocuğun dört temel duyguyu (mutluluk, üzüntü, öfke, korku) yansıtan fotoğrafları gösterilmiş ve katılımcı çocuklara fotoğraftaki çocuğun duygusunu tanımlamaları istenmektedir. Burada görseller seçilirken ön bir değerlendirilmeye tabi tutulmuş ve genel olarak aynı hisleri düşündürdükleri tespit edilmiştir. Doğru duygu ifade edildiğinde 2 puan, doğru duyguya yakın bir sözcükle ifade edildiğinde (iyi, kötü) 1 puan, yanlış ifadelere ya da bilmiyorum ifadelerine ise 0 puan verilmiştir.

İkinci bölümde, katılımcı çocuklara empati kurmaları gereken dört senaryo okunarak her senaryodaki kahramanın ne hissettiği sorulmaktadır. Senaryolar birinci bölümdeki duyguları hissettirecek şekilde kurgulanmış ve düzenlemeler buna göre yapılmıştır. Doğru duygu ifade edildiğinde 2 puan, doğru duyguya yakın bir sözcükle ifade edildiğinde (iyi, kötü) 1 puan, yanlış ifadelere ya da bilmiyorum ifadelerine ise 0 puan verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise, çocuklara senaryolardaki kahramanın yanında olsalardı ne yapacakları sorulmaktadır. Ölçekte verilen empatik cevaplara göre puanlama sistemi bulunmaktadır. Örneğin "üzülme gel seninle başka bir oyun oynayalım"

derdim, "çok güzel yapmışsın" derdim gibi uygun empatik ifadelerle 1 puan, uygun olmayan tepki ifadelerine (örneğin döverdim, hiçbir şey yapmazdım gibi) ise 0 puan verilmiştir. Bu ölçekten alınabilecek en düşük puan sıfır, en yüksek puan ise yirmidir. Kappa istatistik kullanılarak değerlendirildiğinde elde edilen sonuçlar, uzmanlar (puanlayıcılar) arasındaki uyumun iyi ile mükemmel arasında değiştiğini göstermektedir. Son-testte ise iki uzman arasında mükemmel derecede uyum olduğu tespit edilmiştir. Puanlayıcılar arasında uyum yüksek olduğundan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğinin yüksek olduğu tespit edilmiştir (Kahraman, 2008).

3.3.2. 3-4 Yaş Çocukları için 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (DAY-1)

Simsar, Dinler ve diğerleri (2020) tarafından geliştirilen 3-4 Yaş Çocukları için 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (DAY-1), okul öncesi dönemdeki 3-4 yaş aralığındaki çocukların 21. yüzyıl becerilerini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Bu ölçek, iki alt boyuta sahiptir ve toplamda 28 madde içermektedir. Her bir madde, "Hiçbir zaman", "Nadiren", "Genellikle" ve "Her zaman" şeklinde sıklık zarflarını içeren dörtlü bir Likert formatında değerlendirilmektedir. DAY-1 ölçeğinde bulunan alt boyutlar Öğrenme ve Yenilik Becerileri (4Cs) (1-22. maddeler) ve Yaşam ve Kariyer Becerileridir. (16-28. maddeler) (Ek 3)

Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik kat sayıları yüksek olarak tespit edilmiştir. İç tutarlılık kat sayılarının da hem iki boyutlu hem de tek boyutlu olarak bakıldığında yüksek olduğu göz önüne alındığında ölçeğin istatistiksel olarak geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu araştırmacılar tarafından belirtilmiştir (Simsar ve diğerleri, 2021)

3.3.3. Yansıtıcı Günlükler

Yansıtıcı günlükler, bireyin öğrenme sürecinde gerçekleştirdiği araştırma, sorgulama, deneme ve gözlem gibi etkinliklerin yanı sıra, bu süreçte edindiği deneyimleri, duygu ve düşüncelerini sistematik bir şekilde yazılı olarak ifade ettiği dokümanlar olarak tanımlanmaktadır (Uslu, 2009 akt; Melanlıoğlu, Demir Atalay, 2016). Araştırmaya nitel verileri dahil etmek amacıyla öğretmen görüşlerine yer

vermek için yansıtıcı günlükler kullanılmıştır. Öğretmenin yapmış olduğu uygulamalara yönelik günlük şeklinde kısa notlar tutması sağlanmış ve uygulamalar tamamlandıktan sonra analiz edilmiştir.

GÖRSEL OKUMA ETKİNLİK UYGULAMALARI

Uygulama haftada 5 gün, 9 etkinlik olacak şekilde tasarlanmıştır. Görsel okuma etkinlik uygulamaları haftada 5 gün, günde 1 etkinlik saati (50 dk) olmak üzere toplam uygulamam süresi yaklaşık 30 etkinlik saati olarak okul öncesi öğretim süresindeki etkinlik zamanlarında çalışma grubundaki çocuklara uygulanmıştır. Uygulamalar, 2024-2025 öğretim yılının güz döneminde ekim ve kasım aylarında gerçekleştirilmiştir. Bir haftalık uygulama planı ekte sunulmuştur (EK.7)

Etkinliklerin her biri görsel okuma becerilerini ve bu beceriyle ilişkili olan empatik düşünme ve 21. yy becerilerini göz önünde bulundurarak araştırmacı tarafından hazırlanmış ve tez danışmanının onayı alındıktan sonra son hali verilerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Bu etkinliklerde kullanılan her bir görsel telif hakkı olmayan görseller arasından etkinlikle ilişkili olacak şekilde bir mobil uygulamadan seçilmiş ve okul öncesi eğitimi alanında uzmanlığı olan iki uzmanın görüş ve onayı alındıktan sonra çalışmada kullanılmıştır.

3.3.3. Etkinlik Uygulama Planı

Haftalık Program

1.GÜN	Kitapları okumadan önce sadece görsel yorumlama etkinliği İlk bakışta fikir vermeyen görseller ile yorumlama etkinlikleri
2.GÜN	Tek bir görsel üzerinde hikâye oluşturma etkinlikleri Bir fotoğrafa bakarak sorun bulma – çözüm üretme etkinlikleri

3.GÜN	Bir fotoğrafa bakarak duyguyu anlama ve ifade etme etkinliği (Paul Ekman duygu ifadeleri) Çocuklarla birlikte grafik oluşturma etkinliği
4.GÜN	Soyut kelimeyi bir görsel olarak hayal etme ve betimleme (Soyut bir kelime için “bu kelime bir resim olsaydı nasıl görünürdü anlatır mısın” sorusu) Gösterilen fotoğraf geçmişte çekilmiş olsaydı nasıl görünürdü – gelecekte çekilecek olsa nasıl görünürdü? (Zamanda yolculuk)
5.GÜN	Görsel okuryazarlık kavramları ile ilgili ayırt etme etkinliği (renk, şekil,doku)

3.3.3.1. Etkinlikler ve İçerikleri

a. *Kitapları okumadan önce sadece görsel yorumlama etkinliği*

Kitaplar, karakterleri hayvan olan 2, insan olan 2, insan ve hayvan dışı karaktere sahip olan 2 toplam 6 kitaptan oluşmaktadır. Bu etkinlikte kullanılan kitapların, sıklıkla tercih edilen ve daha önce yapılan araştırmalara konu olan ve yardımlaşma, iş birliği, empati, paylaşma, teselli etme, kibarlık, dayanışma kategorilerinde yer alan prososyal davranışlar açısından incelenmiş kitaplar arasından seçilmesine özen gösterilmiştir (Akar ve ark, 2021).

Bu etkinliğin uygulanması şu şekildedir;
Çocuklardan U şeklinde oturmaları istenir ve sınıfa birinci kitap getirilir. Öğretmenin kitabın sayfalarını çocuklara tek tek açarak göstermesi ve her sayfada çocukların orada bulunan resmi yorumlaması istenir. Her çocuğun söz hakkı alması için teşvik edilerek

ve yeterli zaman tanınarak kitabın okunmadan sadece her bir sayfasındaki resimlerini yorumlamaları istenir. Kitap bu şekilde bitirildikten sonra tekrar başa geri dönülüp okunarak ilk etkinlik sonlandırılır.

Bu etkinlik her hafta bir kitabın önce görsel okuması sonra da hikayesinin okunması sağlanacak şekilde uygulanmıştır.

1. Kitap: Elmer - David Mckee - David McKee – Mundi Yayınevi (Baskı yılı: 2023)
2. Kitap: Avucundaki Öpücük - Audrey Penn - Ruth E. Harper – Butik Yayınları (Baskı yılı: 2011)
3. Kitap Mercan'ın Kırmızı Saçları - Jeong-Taek Chae - Young Cheol Yoon - Abm Yayınevi (Baskı yılı: 2024)
4. Kitap: Nokta - Peter H. Reynolds - Peter H. Reynolds - Altın Kitaplar Yayınevi (Baskı yılı: 2014)
5. Kitap: Küçük Meşe Palamudu - Melanie Joyce - Gina Maldonado - Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları (Baskı yılı: 2019)
6. Kitap: Pezzettino - Leo Lionni - Leo Lionni – Elma Çocuk Yayınları (Baskı yılı: 2018)

b. İlk bakışta fikir vermeyen görseller ile yorumlama etkinlikleri

Bu etkinlik için, renk pigmentlerinin yoğun ve fazla olduğu, gerçeklik algısından uzak olan görseller seçilmiştir. Bu şekilde görsellerin açık uçlu yorumlara fırsat vereceği düşünülmüştür. Alan uzmanı görüşü alınarak görsellerin son haline karar verilmiştir.

Birinci haftanın ilk gününün ilk etkinliğinde Görsel 1 gösterilerek çocuğa, “burada ne görüyorsun, bu görsel neye benziyor?” soruları sorulmuştur ve çocuklardan birbirlerinin iyice dinleyerek farklı cevapları vermeleri istenmiştir. Her çocuğun söz alması sağlanarak cevapları için yeterli zaman tanınmıştır. Bu etkinlik için seçilen diğer görseller de diğer haftalarda aynı şekilde tek tek gösterilerek ve aynı sorular çocuğa yöneltilerek kullanılmıştır. Verilen cevaplar not edilerek değerlendirilmiştir.

Görsel 1.

Görsel 2.

c. *Tek bir görsel üzerinde hikâye oluşturma etkinlikleri*

Bu etkinlik için görsellerin gerçeklikten uzak, ancak bir olay anlatacak biçimdeki görseller arasından seçilmesine özen gösterilmiştir. Böylece çocukların hayalgüçlerini de kullanarak görseller üzerinden öyküler oluşturabilecekleri düşünülmüştür. Bir alan uzmanı ile görsellerin son haline karar verilmiştir.

Bu etkinliğin uygulanışı şu şekildedir; çocuklara görsel gösterilmekte ve incelemeleri istenmektedir. Ardından “Bu görsele bakarak benim için bir hikaye oluşturmaınızı istiyorum. Sizlerden nasıl hikayeler gelecek merak ediyorum” yönergesi çocuklara yöneltilmektedir. Çocuklardan birbirlerini dikkatli dinlemeleri istenerek arkadaşlarının söylediklerini isterlerse devam ettirebilecekleri ve bu şekilde öyküyü oluşturarak sonlandırmaları sağlanmıştır.

Bu etkinlikte de her çocuğa söz hakkı verilerek büyük grup etkinliği şeklinde hikâyeler oluşturulmuştur.

Görsel 3.

Görsel 4.

d. Bir fotoğrafa bakarak sorun bulma – çözüm üretme etkinlikleri

Bu etkinlik için de bir sorun durumunu yansıtan görseller seçilmiştir. Alan uzmanı ile birlikte görsellerin son haline karar verilmiştir. Çocuklara fotoğraf gösterildikten sonra; “bu fotoğraftaki sorun (problem) nedir?” diye sorulmuştur. Cevapların alınmasının ardından “peki bu sorunu nasıl çözebiliriz” diye ikinci bir soru yöneltilmiştir. Tüm çocukların cevapları alınarak kaydedilmiştir.

Görsel 5.

Görsel 6.

e. Bir fotoğrafa bakarak duyguyu anlama ve ifade etme etkinliği

Paul Ekman’ın (1971) Duygular Teorisine göre *mutluluk, şaşkınlık, korku, öfke, tikslenme, üzüntü ve küçümseme* olmak üzere yedi evrensel duygu vardır; (Akt. Özdemir, 2022). Bunlardan korku, mutluluk, üzüntü, öfke, şaşkınlık ve tikslenme duyguları seçilmiştir. “Küçümseme” duygusunun seçilmeme sebebi tikslenme (beğenmeme) duygularıyla kısmen benzerlik göstermesidir. Görseller bahsedilen duyguları temsil etmesi dikkate alınarak seçilmiştir. Alan uzmanının görüşü alınarak görsellerin son haline karar verilmiştir.

Seçilen duyguyu yansıtan görsel çocuklara gösterilmiş ve hangi duygu olduğu sorulmuştur. “Ne düşünüyor olabilir?, ne hissediyor olabilir?, sen hangi zamanlarda böyle hissediyorsun?” sorularıyla etkinlik derinleştirilmiştir.

Görsel 7.

Görsel 8.

f. *Çocuklarla birlikte grafik oluşturma etkinliği*

Çalışma için özellikle grafik oluşturma becerisine yönelik etkinlik planlaması da yapılmıştır. Bunun nedeni; görsel okuma becerilerinin grafik oluşturma ve grafik okuma becerisini de içerisinde barındırmasıdır (Wileman, 1993; akt. İşler 2002). Çocuklardan verilen yönergeye uygun olarak sınıftaki oyuncaklardan grafikler oluşturmaları istenmiştir. Örneğin; masada karışık şekilde bulunan legoların renklerine göre dizilip az/çok karşılaştırması yapmaları gibi.

g. *Soyut kelimeyi bir görsel olarak hayal etme ve betimleme*

Bu etkinlik, 21. yy becerilerinden olan yaratıcılık becerisi dikkate alınarak hazırlanmıştır. Soyut ifadeler çocuklara verilerek bu ifadelerin görsel olarak neye benzediklerini hayal etmeleri istenmiştir.

Soyut kelimeler şu şekildedir: Özlem, hoşgörü, kıskançlık, iyilik, umut, düşünce. Bu etkinlikte her haftaya bir kelime düşecek şekilde kelimenin nasıl bir görsele benzeyebileceği çocuklara sorulmuştur.

h. Gösterilen fotoğraf geçmişte çekilmiş olsaydı nasıl görünürdü – gelecekte çekilecek olsa olsaydı nasıl görünürdü? etkinliği

Bu etkinlik tasarlanırken “zaman kavramı” ve 21. yy becerilerinin yaşam ve kariyer becerileri başlığında yer alan “koşullara uyum sağlama ve esneklik gösterme becerileri” dikkate alınarak görseller seçilmiştir. Alan uzmanının görüşü alınarak görsellerin son haline karar verilmiştir.

Bu etkinlikte çocuklardan zamanda geçmişe ve geleceğe yolculuk yaptıklarını düşünmeleri istenmiştir. Çocuklardan görselleri geçmişte ve gelecekte hayal etmeleri istenmiştir. Çocuklara görsel gösterildikten sonra “bu fotoğraf bu zamandan daha önce (geçmişte) çekilmiş olsaydı / daha sonra (gelecekte) çekilecek olsa nasıl görünürdü?” sorusu sorularak cevapları kaydedilmiştir.

Görsel 9.

Görsel 10.

i. Görsel okuryazarlık kavramları ile ilgili ayırt etme etkinliği (renk, şekil, doku)

Bu etkinlik görsel okuryazarlığın temelini oluşturan kavramlarla ilgili çocukların görüşlerini almayı amaçlamıştır. Bu kavramlar; renk, doku, çizgi, biçim, boşluk, form gibi tasarım elemanlarından oluşmaktadır (İşler, 2002). Bu kavramlardan renk, şekil ve doku seçilerek çocuklarla bu kavramlar ile ilgili sohbet edilmiştir. Çocuklara; en sevdikleri renk, bir materyale dokunduklarında ne hissettikleri, hangi şekilleri neye benzettikleri vb... gibi özgürce fikirlerini ifade edebilecekleri yarı yapılandırılmış bir sohbet ortamı oluşturulmuştur.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizinde ön test ve son test verileri sosyal bilimler alanına yönelik bir *istatistik paket programı* ile analiz edilmiştir. t testi kullanılmıştır.

Tablo 2. *Empatik Düşünme Ölçeği Normallik Testi*

EDÖ	X	Mod	Medyan	Min	Max	SS	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
Ön Test	9,6	12	11	1	16	1,11	-0,456	-0,813
Son Test	17,5	20	18	12	20	0,72	-0,852	-0,682

Araştırmalara göre dağılımın normalliği test edilirken çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ,+1 arasında olması durumunda dağılımın normal olduğu bilinmektedir (2013, Hair, Black, Babin & Anderson). Ayrıca bazı durumlarda basıklık ve çarpıklık değerleri -2, +2 aralığında olduğunda da dağılım normal kabul edilir (2012, George & Mallery). Bu normallik testlerine bakıldığında değerlerin -1 ile +1 arasında kaldığı görülmektedir.

Tablo 2’de Empatik Beceri Ölçeği ön test ve son test puanlarının normal dağıldığı görülmektedir. (çarpıklık= -0,456 , basıklık= -0,813; çarpıklık= -0,852, basıklık= -0,682)

Tablo 3. 21 . Yüzyıl Becerileri Ölçeği Normallik Testi

DAY-1	X	Mod	Medyan	Min	Max	SS	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
Ön test	65,8	65	65	52	82	2,44	0,485	-0,982
Son Test	89,5	74	90	74	106	2,51	-0,185	-0,731

Aynı şekilde Tablo 3'e bakıldığında DAY-1 (21. Yy Becerileri Ölçeği) ön test ve son test değerleri de normal dağılım göstermektedir. (çarpıklık= 0,485 , basıklık = -0,982; çarpıklık= -0,185, basıklık= -0,731)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR

Bu bölümde araştırma soruları göz önüne alınarak mevcut çalışmanın bulgularına yer verilmiştir.

4.1. BİRİNCİ ALT HİPOTEZE İLİŞKİN BULGULAR

Bu kısımda, çalışma grubundaki çocuklara uygulanan görsel okuma etkinliklerinin empatik düşünme becerisinin gelişimine etkisi var mıdır? Sorusuna yanıt aranmıştır. Çalışma grubuna ait ön test ve son test puanlarının farklılıklarını saptamak üzere ölçekten elde edilen toplam puanlar Bağımlı Örneklem t testi ile analiz edilmiştir. Empatik Beceri Ölçeği uygulanırken son testte katılımcıların birine ölçek uygulanamamıştır. Bu nedenle 15 katılımcı üzerinden analizler yapılmıştır. Analizler tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4. *Ön test – Son Test Empatik Düşünme Ölçeği*

Test	N	$\bar{X}$	SD	p.
Ön test	15	9,6	4,50	,000
Son test	15	17,5	2,82	

Tablo 4'te çalışma grubuna uygulanan empatik düşünme ölçeğinin ön test v son test değerleri gösterilmektedir. Bu tablo incelendiğinde, ön test ($\bar{X} = 9,6$, $SD = 4,50$) ve son test ($\bar{X} = 17,5$, $SD = 2,82$) empatik düşünme ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir ($p = ,000$). Bu bulgu, görsel okuma etkinliklerinin çocukların empatik düşünme becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir artış sağladığını göstermektedir. Son test ortalamaları ($\bar{X}=17,5$) ön test ortalamalarına ($\bar{X}=9,6$) kıyasla daha yüksektir.

4.2. İKİNCİ ALT HİPOTEZE İLİŞKİN BULGULAR

Bu kısımda çalışma grubundaki çocuklara uygulanan görsel okuma etkinliklerinin; 21. yüzyıl becerilerinin gelişime etkisi var mıdır? Sorusuna yanıt

aranmıştır. Çalışma grubuna ait ön test ve son test puanlarının farklılıklarını saptamak üzere ölçekten elde edilen toplam puanlar Bağımlı Örneklem t testi ile analiz edilmiştir. Analizler tabloda gösterilmektedir.

Tablo 5. *Ön test – Son test 3-4 Yaş 21. Yüzyıl Beceri Ölçeği*

Test	N	$\bar{X}$	SD	t	p.
Ön test	16	65,87	9,77	19,62	,000
Son test	16	89,50	10,07		

Tablo 5'e bakıldığında, ön test ortalamalarına bakıldığında ($\bar{X} = 65,87$) ve son test ($\bar{X} = 89,50$) puanları arasında anlamlı bir fark vardır ($p = ,000$). Ayrıca son test ortalama değeri, ön test ortalama değerinden yüksektir. Bu bulgu, görsel okuma etkinliklerinin çocukların 21. yüzyıl becerilerini anlamlı derecede geliştirdiğini göstermektedir.

Bu kısımda, okul öncesi dönemde gerçekleştirilen görsel okuma etkinliklerinin DAY-1 ölçeğinin alt boyutu olan, 21. yüzyıl öğrenme ve yenilik becerileri (4Cs: eleştirel düşünme, yaratıcılık, iş birliği ve iletişim) üzerindeki etkisi incelenmiştir. DAY-1 ölçeğinin "Öğrenme ve Yenilik Becerileri" alt boyutundan elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Bağımlı Örneklem t Testi ile analiz edilmiştir. Çalışma grubunun analiz sonuçları Tablo 7'de sunulmaktadır.

Tablo 6. *DAY-1 Ölçeğinde Bulunan Alt Boyut: Öğrenme Ve Yenilik Becerileri (4Cs) (1-22. Maddeler)*

Test	N	X	SD	t	p.
Ön test	16	51,12	8,45	19,71	,000
Son test	16	70,93	9,31		

Tablo 6'da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan çocukların ön test ortalama değeri $\bar{X} = 51,12$ ve son test ortalama değeri $\bar{X} = 70,93$ olarak saptanmıştır. Son test ortalama değeri, ön test ortalama değerinden yüksektir. Bu puanlar arasında anlamlı

bir fark tespit edilmiştir ($p = ,000$). Bu bulgu, görsel okuma etkinliklerinin çocukların öğrenme ve yenilik becerilerini (4Cs) anlamlı ölçüde geliştirdiğini göstermektedir.

Bu kısımda, çalışmaya katılan çocukların okul öncesi dönemde uygulanan görsel okuma etkinliklerinin DAY-1 ölçeğinin diğer alt boyutu olan yaşam ve kariyer becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu amaçla, DAY-1 ölçeğinin "Yaşam ve Kariyer Becerileri" alt boyutuna ait (16-28. maddeler) ön test ve son test puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı Bağımlı Örneklem t Testi ile analiz edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 8’de sunulmaktadır.

Tablo 7. DAY-1 Ölçeğinde Bulunan Alt Boyut: Yaşam Ve Kariyer Becerileri (16-28. Maddeler)

Test	N	X	SD	t	p.
Ön test	16	32,18	3,33	19,29	,000
Son test	16	42,75	4,26		

Tablo 7 incelendiğinde, ön test ortalama değeri $\bar{X} = 32$ ve son test ortalama değeri $\bar{X} = 42,75$ olarak görülmektedir. Son test ortalama değeri, ön test ortalama değerinden yüksektir. Katılımcıların Yaşam ve Kariyer Becerileri puanları arasında anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir. ($p = ,000$). Bu fark, görsel okuma etkinliklerinin çocukların yaşam ve kariyer becerileri üzerinde anlamlı bir gelişim sağladığını göstermektedir.

4.3. ÜÇÜNCÜ ALT HİPOTEZE İLİŞKİN BULGULAR

Bu kısımda çalışma grubundaki çocukların görsel okuma etkinlik uygulamalarından öncesi ve sonrasındaki empatik düşünme becerilerine ilişkin sözel ifadeleri nelerdir? Sorusuna yanıt aranmıştır. Kaydedilen cevaplar incelenmiştir.

Aşağıdaki tabloda çocukların uygulamalardan önce ve sonra *Bir fotoğrafa bakarak duyguyu anlama ve ifade etme etkinliğine* ait görsellere verdikleri cevapların bazıları yer almaktadır.

Tablo 8. Uygulamalardan Önce ve Sonra Verilen Cevaplar

<i>Bir fotoğrafa bakarak duyguyu anlama ve ifade etme etkinliği</i>	Uygulamalardan Önce	Uygulamalardan sonra
Ç1	“İyi hissediyor”	“Annesi ona sürpriz yapmış olabilir, çok mutlu.”
Ç2	“Kötü”	“Babası ona kızmış bence o da ağlamış, üzölmüş.”
Ç3	“Sinirli bakan”	“Arkadaşı ona vurmuş. O da kızmış, bağırılmış.”
Ç4	“Güzöl hissediyor”	“Mutlu hissediyor.”
Ç5	“Ağzı açık”	“Büyük bir parti sürprizi yapmışlar, şaşkın olmuş.”

Tablo 8 incelendiğinde, çocukların görsellere verdiği empatik yanıtlar incelendiğinde uygulamalardan önce çocukların tek kelimeli ve duyguların isimlerinden uzak cevap verdiği, uygulamalardan sonra ise empatik düşöncelere yaklaşarak uzun cümleler kurduğu, duyguların isimlerini de doğru ifade ettiğı gözlemlenmektedir.

4.4. DÖRDÜNCÜ ALT HİPOTEZE İLİŞKİN BULGULAR

Bu kısımda çalışma grubundaki çocukların görsel okuma becerilerine ilişkin sözel ifadeleri nelerdir? Sorusuna yanıt aranmıştır. Kaydedilen cevaplar incelenmiştir.

Aşağıdaki tabloda çocukların uygulamalardan önce ve sonra *tek bir görsel üzerinde hikâye oluşturma etkinliklerine* ait görsellere verdikleri cevapların bazıları yer almaktadır.

Tablo 9. Uygulamalardan Önce ve Sonra Verilen Cevaplar

<i>Tek bir görsel üzerinde hikâye oluşturma etkinlikleri</i>	Uygulamalardan Önce	Uygulamalardan Sonra
Ç11	“Dinozor gidiyor.”	“Dinozorlar adasında çok çok dinozor varmış. Hiç çocuk yokmuş. Bir gün bir dinozor bir insan görmüş. Ona kızmış...”
Ç12	“İtfaiyeci.”	“Ağacın üstünde asılı kalmış bir itfaiyeci. Diğer itfaiyeciler gelmiş onu kurtarmış.”
Ç13	“Üstü pislenmiş tavşanın.”	“Tavşan suya koşmuş, atlamış. Üstünü temizlemiş annesi ona teşekkür etmiş.”

Tablo 9 incelendiğinde çocukların uygulamalardan önce kısa ifadeler kullandığı, uygulamalardan sonra ise uzun cümleler halinde ve olay örgüsü içinde hikaye oluşturdıkları görülmüştür.

Aşağıdaki tabloda çocukların uygulamalardan önce ve sonra *ilk bakışta fikir vermeyen görseller ile yorumlama etkinliğine* ait görsellere verdikleri cevapların bazıları yer almaktadır.

Tablo 10. Uygulamalardan Önce ve Sonra Verilen Cevaplar

<i>İlk bakışta fikir vermeyen görseller ile yorumlama etkinlikleri</i>	Uygulamalardan Önce	Uygulamalardan Sonra
Ç7	“Bu ne, ne bu”	“Yanardağ patlaması gibi”
Ç8	“Nokta nokta her yer”	“Şemsiyelere benziyor, herkes neden şemsiye açmış ki?”
Ç9	“Bilmiyorum.”	“Yere benziyor, bastığımız yere.”

Tablo 10'a bakıldığında, çocukların uygulamalardan önce ilk bakışta fikir vermeyen görsellere karşı yorum yapmakta zorlandıkları ancak uygulamalardan sonra onları yorumladıkları ve benzetme yaptıkları görülmektedir.

Aşağıdaki tabloda çocukların uygulamalardan önce ve sonra *Gösterilen fotoğraf geçmişte çekilmiş olsaydı nasıl görünürdü – gelecekte çekilecek olsa nasıl görünürdü?* etkinliğine ait görsellere verdikleri cevapların bazıları yer almaktadır.

Tablo 11. Uygulamalardan Önce ve Sonra Verilen Cevaplar

<i>Gösterilen fotoğraf geçmişte çekilmiş olsaydı nasıl görünürdü, gelecekte çekilecek olsa nasıl görünürdü?</i>	Uygulamalardan Önce	Uygulamalardan Sonra
Ç1	“Nasıl yani?”	“Kağıt yeni olurdu. Buruşmadan önce.”
Ç2	“Bilmiyorum.”	“Çilekler bozulurdu. Kara kara olur.”
Ç3	“Bilmiyorum.”	“Kalemler küçülür, yazmaz”

Tablo 11 incelendiğinde, çocukların uygulamalardan önce fotoğrafın öncesini ve sonrasını düşünemedikleri, uygulamalardan sonra ise zamanda yolculuk yaparak uzun cümleler ile olayı ifade ettikleri görülmektedir.

4.5. ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen öğretmenin yansıtıcı günlüklere yazmış olduğu kısa notlar ve görüşleri, okul öncesi dönemde uygulanan görsel okuma etkinliklerinin çocukların empatik düşünme becerileri ve 21. yüzyıl becerileri üzerindeki etkilerine dair dikkat çeken bulgular ortaya koymuştur. Öğretmen, görsel okuma etkinliklerinin çocukların duygusal farkındalıklarını artırdığını, olay ve karakterlere karşı daha derinlemesine bir bakış açısı geliştirmelerine katkı sağladığını

ifade etmiştir. Ayrıca, bu tür etkinliklerin çocukların eleştirel düşünme ve yaratıcı problem çözme becerilerini desteklediği belirtilmiştir. Araştırmacı öğretmen, çocukların görseller aracılığıyla kendilerini daha rahat ifade edebildiğini ve bu durumun onların sözel iletişim becerilerini geliştirdiğini vurgulamıştır. Bununla birlikte, görsel okuma etkinliklerinin etkili olabilmesi için doğru materyal seçiminin ve rehberlik eden öğretmenin yönlendirme biçiminin belirleyici olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenin günlük notlarından elde edilen bir diğer bulgu, görsel okuma etkinliklerinin çocukların sosyal-duygusal gelişimine olan katkısıdır. Özellikle grup çalışmalarında çocukların birbirleriyle etkileşim içinde olması, farklı görüşleri dinleme ve kendi düşüncelerini ifade etme fırsatı sunarak iş birliği ve takım çalışması becerilerini geliştirdiği belirtilmiştir. Bununla birlikte, görsel okuma etkinliklerinin etkisinin, öğretmenin sorularla yönlendirme yapma becerisi ve çocuklara düşünme alanı tanıma yaklaşımıyla doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamıştır. Öğretmenlerin bu süreçteki rolü, çocukların yalnızca görselleri tanımlamak yerine, olay örgüsü içinde neden-sonuç ilişkileri kurmalarını ve karakterlerin duygularını yorumlamalarını sağlamak olarak da kritik görülebilmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde okul öncesi eğitim sınıfında öğrenim gören 3 yaş çocuklarına görsel okuma etkinlikleri uygulanarak empatik düşünme becerilerine ve 21. yy becerilerine etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada elde edilen bulgulara dayanarak ortaya çıkan sonuçlar yer almaktadır. Elde edilen bulgular yurt içi ve yurt dışı çalışmalarıyla karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmaların sonucunda çıkarımlar sunulmuş ve öneriler ile çalışma sonlandırılmıştır.

TARTIŞMA

5.1. Bu Çalışmada Elde Edilen Temel Bulgular

Araştırmaya katılan çocukların ön ve son testlerinden elde edilen temel bulgular aşağıda sıralanmıştır.

- 6 hafta boyunca çalışma grubundaki okul öncesi sınıfında görsel okuma etkinlikleri uygulanan çocukların empatik düşünme becerilerinde anlamlı bir artış görülmektedir.
- 6 hafta boyunca çalışma grubundaki okul öncesi sınıfında görsel okuma etkinlikleri uygulanan çocukların 21. yy becerilerinin anlamlı olarak arttığı görülmektedir.
- Çalışma grubundaki çocukların görsel okuma etkinlik uygulamalarından öncesi ve sonrasındaki empatik düşünme becerilerine ilişkin sözel ifadelerin çeşitlendiği, kısa cevapların yerini uzun cevaplar aldığı gözlemlenmiştir.
- Çalışma grubundaki çocukların görsel okuma becerilerine ilişkin sözel ifadelerin çeşitlendiği, kısa cevapların yerini uzun cevaplar aldığı gözlemlenmiştir.

5.2. Katılımcı Çocukların Empatik Düşünme Becerilerine Yönelik Yapılan Ön ve Son Test Puanlarına İlişkin Tartışmalar

Mevcut araştırma, görsel okuma etkinlikleri uygulamalarının, okul öncesi sınıfı öğrencilerinin empatik düşünme becerileri ve 21. yy becerileri üzerinde etkisini incelemiştir. Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının uygulama öncesi yapılan ön test ve uygulama sonrası yapılan son test arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla Bağımlı Örnekler T-Testi uygulanmıştır. Yapılan analizin sonuçlarına göre araştırmaya katılan okul öncesi dönem çocuklarının empatik düşünme becerisi düzeylerinde anlamlı bir fark ile artış görülmüştür. Bu öğrencilerin ön test puanlarının ortalaması 9,6 olup son test puan ortalamaları ise 17,5 olarak saptanmıştır. Ortalamalara bakıldığında artış görülmüştür.

Empati becerileri, hem bilişsel hem duygusal yönüyle ele alındığında, karşıdaki kişiyi anlama eylemi bilişsel yönü ifade ederken, karşıdaki kişiyi hissetme eylemi ise duygusal yönü ifade etmektedir (Ünal, Karagüven, 2015). Empatinin bilişsel yönü göz önünde bulundurulduğunda görsel okuma becerilerinden olan “görseli anlama yorumlama” ve “sosyal olayları anlama” becerileriyle bağdaştığı görülmektedir. Mevcut araştırmanın etkinlik içeriği ise bu becerileri kapsamaktadır. Bu araştırma için hazırlanan görsel okuma etkinliklerinden *bir fotoğrafa bakarak duyguyu anlama – ifade etme etkinliği, soyut kelimeyi bir görsel olarak hayal etme - betimleme etkinliği* ve *bir fotoğrafa bakarak sorun bulma – çözüm üretme etkinlikleri* bu bağlamda önemlidir. Doğanay ve ark. (2022), yaptıkları çalışmada görsel öykü uygulamalarının çocuklarda empatik becerileri geliştirdiği ve bu empatik etkinliklerin bilişsel ve duygusal diğer becerilere de olumlu etkileri olduğunu vurgulamıştır. Geçmişte yapılan diğer araştırmalar incelendiğinde grup etkinlikleri ile; duygu anlamaya yönelik oyunlar, kısa hikayelerin dramaları, animasyon filmler, gazete ve dergilerden toplanan görsellerle uygulamalar yapıldığı ve empatik beceri gelişimine olumlu etki ettiği bilinmektedir (Yılmaz Bingöl, Uysal, 2015). Yine Kahraman ve Akgün (2008) ile Özbal ve Gönen (2023) yaptıkları araştırmalarda empatik içerikli etkinliklerin empatik becerilerini geliştirdiğini ortaya koymuşlardır. Bu tezde de uygulanan görsel okuma etkinlikleri, empatik öğeler ve sorular içermektedir.

Dolayısıyla üzerinde yoğunlaşlan etkinlikler açısından diğler araştırmalarla uyuşmaktadır.

Mevcut araştırmanın bulgularına bakıldığında görsel okuma etkinlikleri sayesinde çocukların empatik düşünme becerisinin arttığı görölmektedir. Dolayısıyla bu bulgu, araştırmada kullanılan görsel okuma etkinliklerinin, empatik beceriler üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu gösteren bir bulgu olma niteliğı taşımaktadır. Bununla birlikte bu çalışmanın alandaki diğler çalışmalarla uyuştuğı görölmektedir (Kabapınar vd., 2019; Doğanay vd., 2022; Akyol ve Aşkar, 2022). Benzer şekilde bu araştırmalarda görsel okuma becerisini içerisinde barındıran görsel öykü uygulamalarının da empatik beceri gelişimine katkı sağladığı ortaya konmuştur (Kabapınar vd., 2019).

Üstün Gökmen'in İletişim Çatışmaları ve Empati kitabında (1994) Piaget ve Inhelder'in Üç-Dağlar Problemine benzeyen bir örnek verilmiştir. Çocuğa bir dağ bir ağaç ve bir adam olan bir görsel verilir kendisinin ve resimdeki adamın ne gördüğü ayrı ayrı sorulmaktadır. Çocuk eğer adamın da kendi gibi ağacı gördüğünü söylüyorsa empatik düşünceye giremediğı anlaşılmaktadır. Çünkü resme göre resimdeki adamın ağacı görmesi mümkün değildir. Dolayısıyla bahsedilen kaynakta da görsellerin, empatik becerileri ölçmekte, ya da geliştirmekte kullanıldığından söz edilmektedir (Gökmen, 1994) Başka bir araştırmada duyguları harekete geçirip empatik becerileri güçlendirmek için görsel afişlerdeki görselin niteliğinin çok önemli olduğu vurgulanmış ve bu görsellerin duygusal bağ kurmayı kolaylaştırdığı ortaya konmuştur (Birol ve Birol, 2024).

Bir grup görsel sanatlar öğretmeninin katıldığı bir araştırmada öğretmenlerden görselleri farklı şekillerde analiz etmeleri ve görsel katkı sağlamaları istenmiş ve araştırmanın sonunda öğretmenler görsel okuma becerisinin arttığını ifade etmişlerdir. Bu öğretmenlerden bazıları, farklı analizler yapmaları sonucu kendi görsel katkılarını sağlarken empatik duygulara yer vermiş ve görsellerle empatiyi ifade etmeye çalışmışlardır (Özsoy ve Sarıbaş, 2021). Burada da görsellik ve empatinin yakından ilişkilendirilebileceğı görölmektedir.

Mevcut araştırma bulguları, hazırlanan ve uygulanan görsel okuma etkinliklerinin empatik düşünme becerilerini geliştirme konusunda etkili bir araç olduğunu göstermekte, seçilen görsellerin ise çocuklarda duygusal hisler uyandırma ve başkalarının ne hissettiğini anlamalarına katkı sağladığına dair kanıt niteliği taşımaktadır. Gönen ve Özer (2015) yaptıkları çalışmada anaokulundaki çocukların yaptıkları resimleri anlatım yoluyla empatik çözümler üretebildiği görülmüştür. Hazırlanan görsel okuma etkinlikleri, çocukların duygusal farkındalıklarını artırarak, başkalarının da bakış açısını anlama ve empatik cevaplar verebilme yeteneklerini geliştirmiştir. Bu bulgu, görsellerin sadece bilişsel becerilerin değil, aynı zamanda duygusal zekânın güçlenmesinde de etkin bir araç olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, mevcut araştırma, görsellerin çocukların duygusal algılarını uyandırarak, başkalarına karşı daha anlayışlı ve duyarlı bir yaklaşım sergilemelerine olanak tanıdığını göstermektedir. Bu da Özbal ve Gönen (2023) tarafından yapılan çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Görsel okuma etkinliklerinin empatik düşünme becerilerine olan bu katkısı, uygulamanın ne denli etkili olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır.

5.3. Katılımcı Çocukların 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Yapılan Ön ve Son Test Puanlarına İlişkin Tartışmalar

Mevcut araştırma, görsel okuma etkinlikleri uygulamalarının, okul öncesi sınıfı öğrencilerinin empatik düşünme becerileri ve 21. yy becerileri üzerinde etkisini incelemiştir. Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının uygulama öncesi yapılan ön test ve uygulama sonrası yapılan son test arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla Bağımlı Örnekler T-Testi uygulanmıştır. Yapılan analizin sonuçlarına göre araştırmaya katılan okul öncesi dönem çocuklarının 21. yy becerilerinde anlamlı bir fark ile artış görülmüştür. Bu öğrencilerin ön test puanlarının ortalaması 65,87 olup son test puan ortalamaları ise 89,50 olarak saptanmıştır. Ortalamalara bakıldığında artış görülmüştür. Uygulanan ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında “Öğrenme ve Yenilik Becerileri” alt boyutunun puan ortalamaları ön

testte 51,12; son testte 70,93 olarak hesaplanmıştır. Diğer alt boyut olan “Yaşam ve Kariyer Becerileri” puan ortalamaları ise ön test 32, son test 42,75 olarak hesaplanmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmektedir.

21. yüzyıl becerileri oldukça kapsamlıdır. 21. yy becerilerinin alt başlıklarına bakıldığında; yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, işbirliği, bilgi okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, esneklik ve uyum, kendini yönetme, sosyal beceriler, üretkenlik ve hesap verebilirlik, liderlik kavramları görülmektedir. Mevcut tez çalışmasında hazırlanan görsel okuma etkinliklerinin bu kavramların çoğuyla ilişki olduğu görülebilir. Örneğin;

- a. Kitapları okumadan önce sadece görsel yorumlama etkinliği; yaratıcı düşünme ile,
- b. İlk bakışta fikir vermeyen görseller ile yorumlama etkinlikleri; yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ile,
- c. Tek bir görsel üzerinde hikâye oluşturma etkinlikleri; yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, üretkenlik ve hesap verebilirlik ile,
- d. Bir fotoğrafa bakarak sorun bulma – çözüm üretme etkinlikleri; eleştirel düşünme, problem çözme, sosyal beceriler ile,
- e. Bir fotoğrafa bakarak duyguyu anlama ve ifade etme etkinliği; iletişim, sosyal beceriler, eleştirel düşünme ile,
- f. Çocuklarla birlikte grafik oluşturma etkinliği; problem çözme ile,
- g. Soyut kelimeyi bir görsel olarak hayal etme ve betimleme etkinliği; yaratıcı düşünme, üretkenlik ve hesap verebilirlik ile,
- h. Gösterilen fotoğraf geçmişte çekilmiş olsaydı nasıl görünürdü – gelecekte çekilecek olsa nasıl görünürdü? etkinliği; esneklik ve uyum ile,
- i. Görsel okuryazarlık kavramları ile ilgili ayırt etme etkinliği; bilgi okuryazarlığı ile ilişkilendirilebilir. Dolayısıyla bulgulardaki artışın nedeninin uygulamanın iyi çalışması olduğu söylenebilir.

Bulgulara bakıldığında istatistiksel artışın nedeni birçok araştırmadan yola çıkarak da açıklanabilir. Özmütlu ve Özmütlu (2021) yaptıkları araştırmadan grafik okuma, yorumlama ve tasarlama becerilerini içeren grafik tasarımı bölümün 292

öğrenme çıktısını incelemişlerdir. Bu çıktıların %51.7'si 21. yy becerilerinin alt boyutu olan öğrenme ve inovasyon becerileri ile, %21.6'sı diğer alt boyut olan yaşam ve kariyer becerileri ile, %15.1'i ise diğer alt boyut bilgi ve medya teknolojileri ile ilgili olduğunu ortaya koymuştur. Görsel okuma becerisi, görseli okuma anlama yorumlama olarak tanımlandığında görsel sanatlar dersi ile bağdaştırılabilir. İlk ve ortaokul görsel sanatlar dersini 21. yy becerileri bağlamında inceleyen bir araştırmaya göre kazanımların çoğu 21. yy becerileri ile bağdaştırılabilir niteliktedir (İnce, Göl, 2018). Görsel sanatlar dersinin dünyanın çeşitli ülkelerinde de 21. yy becerilerinin ilişkilendirildiğinden bahseden araştırmalar vardır (Posos Devrani, 2021). Dolayısıyla mevcut araştırmadaki görsel okuma etkinlikleri de 21. yy becerileri ile ilişkili olduğundan araştırma bulgularını açıklar niteliktedir.

Görsel okumayı içinde barındıran ve teknolojinin gelişmesiyle hayatımızda yer alan dijital oyunlardan olan Roblox, 9-12 yaşları arasındaki çocukların 21. yy becerilerini sergileme alanı olmuştur (Göksel ve Kobak, 2023). Ayrıca Bintz (2016), araştırmasında görsel okuryazar olabilmenin 21. yy becerilerini desteklediğini savunmaktadır.

Görsel okuma etkinlikleri, çocukların 21. yy becerilerinin kapsadığı yaratıcı düşünme ve inovasyon kapasitelerini artırmada önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle görseller üzerinden yapılan analizler, çocukların problem çözme süreçlerinde alternatif bakış açıları geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Batur (2010) tarafından yapılan çalışmada; 21. yy becerilerinin bilişsel yönü ele alındığında bilimsel yolla kullanılan göstergelerin ve görsel incelemelerin algı ve kavramayı güçlendirdiği vurgulanmaktadır.

Weber ve Greiff (2023), yaptıkları araştırmada 21. yüzyıl becerileri için gerekli olan koşullardan bahsederken erken çocukluk dönemi için görsellik değeri yüksek olan dijital oyunlar ve uygulamaların önemini vurgulamıştır. Başka bir araştırmada iki yıl boyunca dijital fotoğrafçılık uygulamaları yapılan bir okul öncesi dönem çocuk grubunun 21. yy becerilerinden olan problem çözme, merak etme, bağımsızlık gibi becerilerinin geliştiği görülmektedir (Friedman, 2016). Öğretmenlerin 21. yüzyıl

becerilerini kazandırmak için drama, akıl oyunları, sanatsal çalışmalar ve hikaye kitaplarına başvurdukları bilinmektedir (Manavoğlu, 2022). Mevcut tezdeki etkinliklerde de benzer yollara başvurulmuş ve hikaye kitapları, fotoğraf gibi materyaller kullanılmıştır. Dolayısıyla mevcut araştırma sonuçları, çocukların 21. yy becerilerinin gelişiminde görsel okuma etkinliklerinin kilit bir rol oynadığını ve bu tür uygulamaların eğitim programlarında daha geniş yer bulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Görsel okumanın disiplinler arası bir beceri olarak 21. yüzyıl eğitim modellerinde önemli bir yer tutması gerektiğini göstermektedir.

5.4. Çalışma Grubundaki Çocukların Görsel Okuma Etkinlik Uygulamalarından Öncesi ve Sonrasındaki Empatik Düşünme Becerileriyle İlgili Sözel İfadelerine İlişkin Tartışmalar

Çocukların görsellere verdiği empatik yanıtlar incelendiğinde uygulamalardan önce çocukların tek kelimeli ve duyguların isimlerinden uzak cevap verdiği, uygulamalardan sonra ise empatik düşüncelere yaklaşarak uzun cümleler kurduğu, duyguların isimlerini de doğru ifade ettiği gözlemlenmiştir. Katılımcı çocukların uygulama öncesi ve uygulama sonrası görsellere verdikleri cevapların farklılıkları dikkat çekmektedir. Dolayısıyla yapılan uygulamanın çocukların empatik düşünme becerilerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Kahraman ve Akgün (2008) ile Özbal ve Gönen (2023) tarafından yapılan çalışmalarda empatik becerileri içeren uygulamaların sistematik bir şekilde yapılmasının empatik becerilerin gelişimine katkı sağladığı görülmüştür. Dolayısıyla empatik becerilerin gelişiminin, empati ile ilgili ne kadar uygulama yapıldığına da bağlı olduğu söylenebilir. Mevcut tezdeki etkinlikler ise her hafta farklı görseller ile empatik soru sormayı barındırdığı için bu uygulamalara örnek teşkil etmektedir.

Mevcut araştırmanın bulguları çocukların uygulamalar sonrasında empatik düşünmeye dair daha uzun cümleler kurabildiklerini göstermektedir. Yapılan bir çalışmada da görsel okuma ve görsel sunu etkinliklerinden sonra çocukların daha rahat kendilerini ifade edebildikleri, daha rahat yazı yazabildikleri ve beden dilini

yorumlayabildikleri görülmüştür (Örs ve Baş 2017). Dolayısıyla mevcut araştırmanın bulguları bu araştırmanın bulgularıyla uyusmaktadır. Empatik becerilerin geliştirilmesi için tekrar eden empatik içerikli görsel okuma etkinliklerin gerekliliği vurgulamakta fayda görülmektedir.

5.5. Çalışma Grubundaki Çocukların Görsel Okuma Etkinlik Uygulamalarından Öncesi ve Sonrasındaki Görsel Okuma Becerileriyle İlgili Sözel İfadelerine İlişkin Tartışmalar

Araştırmaya katılan çocukların hikaye oluşturma etkinliğinde uygulamalardan önce kısa ifadeler kullanmış, uygulamalardan sonra ise uzun cümleler halinde hikaye oluşturabilmişlerdir. Yine uygulamalardan önce ilk bakışta fikir vermeyen görsellere karşı yorum yapmakta zorlandıkları ancak uygulamalardan sonra onları yorumladıkları ve benzetme yaptıkları görülmüştür. Fotoğraf daha önce ya da daha sonra çekilecek olsa nasıl görünürdü? etkinliğinde ise ilk başka soruyu anlamakta bile güçlük çektikleri, ancak uygulama süresinden sonra zamanda geçmişe ve geleceğe giderek yorumlar yapabildikleri görülmüştür. Katılımcı çocukların uygulama öncesi ve uygulama sonrası görsellere verdikleri cevapların farklılıkları dikkat çekmektedir. Dolayısıyla uygulamanın görsel okuma becerilerine ilişkin olumlu katkıları olduğu söylenebilir.

Bir araştırmada görsel uyaran eksikliğinin, dijital kaynaklara uzaklığın görsel okuma becerilerinin gelişimine ket vurduğundan bahsedilmektedir. Ancak görsel uyaranlar ve dijital faaliyetlerin fazlalığında görsel yorumlama ve açık uçlu sorulara verilen cevapların niteliğinde artış görülebilir (Çimen, 2023). Mevcut araştırmada görsel okuma etkinliklerine yoğunlaşılması, uygulama sonrası görsel yorumlamanın sözel ifadelerindeki olumlu gelişmeler bulgusunu açıklar niteliktedir.

Özen ve Batur (2014) yaptıkları bir araştırmada görsel okumayı eleştirel bir şekilde yapabilen kişilerin özelliklerinden bahsetmiştir. Bu bireyler görsel mesajların önemini bilmekte ve gizli mesajları algılamaktadırlar. Görselleri açıklamakta ve yorumlamakta iyidirler. Görsel metinlerdeki bilgileri sıralayabilir, düzenleyebilir ve

sonuç çıkarabilmektedirler. Seçilen görsellerin neden seçildiğini analiz edip sorunlara çözümler bulup, algıladıkları verileri değerlendirebilirler. Bu seviyeye ulaşmak için görsel okuma becerisi ile yakın ilişkide olmak gerekir. Görsel okuma etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki bu programın yoğunluğunun, bulgulara da görüldüğü gibi çocukları eleştirel görsel okuma konusunda eğittiği düşünülebilir. (örn: Tablo 9-10-11.) Uygulamalardan önce görsellere verdikleri cevapların niteliği yeterli değilken uygulamalardan sonra cevapların anlamlı olduğu ve istenen boyuta ulaştığı görülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular, çocukların görsellere yönelik algılarında ve bu görseller üzerinden ürettikleri yorumlarda önemli bir gelişim sağladıklarını göstermektedir. Özellikle, soyut ve anlamlandırılması zor görsellerin, çocukların hayal gücünü ve betimleme yeteneğini geliştirdiği görülmüştür. Bu durum, görsel okuma etkinliklerinin pedagojik sanat eleştirisiyle birlikte yürütüldüğünde görsel okuma yeterliliklerinin arttığına dair literatürdeki bulgularla paralellik göstermektedir (Eraslan ve Taşpınar, 2023). Eraslan ve Taşpınar'ın yaptığı bu çalışmada görsel okuryazarlık becerilerinin gelişimine, mevcut tezin görsel okuma etkinliklerinde de bulunan betimleme, analiz, yorumlama ve yargı basamaklarının (pedagojik sanat eleştirisi) etki edip etmediği incelenmiştir. Bu basamakların görseller üzerinde kullanıldığı ve üzerinde durulduğu durumlarda öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinde gelişme olduğu ortaya konmuştur. Bu da mevcut tezdeki bulguyu açıklar niteliktedir.

Görsel okuma etkinliklerinin bilişsel ve dilsel becerilerin birbiriyle çalışmasını sağlayarak, çocukların daha zengin kelimelerle ve etkili iletişim ifadeleri içeren cümleler kurmalarına olanak tanıdığını göstermektedir. Literatürde yapılan benzer çalışmalarda da görsellerin çocukların sözel becerilerini desteklediği ve anlatımda daha ayrıntılı ve doğru ifadeler kullanmalarını sağladığı belirtilmiştir (Örs & Baş, 2018). Bu bulgular, görsel okuma etkinliklerinin, dil gelişimi ve sözel ifade becerilerini desteklemek için güçlü bir yöntem olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır.

5.6. Öğretmen Görüşlerine İlişkin Tartışma

Araştırmada elde edilen öğretmen görüşleri, okul öncesi dönemde uygulanan görsel okuma etkinliklerinin, çocukların empatik düşünme becerileri ve görsel algı gelişimlerine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Öğretmenin yansıtıcı günlüklerde yazmış olduğu notlara göre, görsel okuma etkinlikleri, çocukların yalnızca bilişsel becerilerini değil, aynı zamanda duygusal ve empatik yetkinliklerini de güçlendirmektedir. Bu da Doğanay, Kabapınar ve Sarıcan (2022)'in Şanlıurfa'daki köy okullarında görsel öykü ile yapılan araştırmada empati becerisinin gelişimi üzerine ifade ettikleriyle paralellik göstermektedir. Bu çalışma, görsel öykülerin çocukların empati becerisini önemli ölçüde artırdığını ortaya koymuştur. Öğretmenin, görsel okuma etkinliklerinin çocuklar üzerinde benzer şekilde olumlu etkiler yarattığına dair yorumları, görsel materyallerin empati geliştirmede etkili bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Bununla birlikte, öğretmen görüşleri, uygulama sürecinde kullanılan materyalin kalitesinin ve öğretmenin rehberlik stratejilerinin önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Görsel okuma etkinliklerinin etkili olabilmesi için materyallerin çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun olması gerektiği, Çimen (2023)'ün köy okullarında yapılan bir çalışmada da dile getirilmiştir. Çimen, çocukların görsel okuma biçimlerinin kültürel ve çevresel faktörlere göre değişebileceğini ve bu yüzden materyallerin seçimi ve kullanımının doğru bir şekilde yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu bulgular, öğretmenlerin çocukların bilişsel ve duygusal düzeylerine uygun materyaller seçmesi gerektiğini, aksi takdirde etkinliklerin etkinliğinin azalabileceğini gösteren önemli bir ipucu sunmaktadır.

Ek olarak, öğretmen görüşleri, görsel okuma etkinliklerinin çocukların duygusal farkındalıklarını artırma konusunda oldukça etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç, Gülbil ve Bilbay (2024)'in erken çocukluk döneminde görsel okuma bağlamında sessiz kitapların çocukların duygusal ifadelerini anlamalarına ve empatik düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını belirttikleri bulgularla uyumludur. Sessiz kitaplar, görsel okuma etkinliklerinde kullanılabilecek etkili araçlar

olarak öğretmen tarafından önerilmiştir. Bu tür materyallerin, çocukların hikâyeyi kendi yorumlarıyla şekillendirmelerine olanak tanıyarak onların sosyal ve duygusal becerilerini geliştirebileceği görülmektedir.

SONUÇ

Bu araştırma okul öncesinde uygulanan görsel okuma etkinliklerinin çocukların empatik düşünme becerisi ve 21. yy becerileri üzerinde etkilerini incelemiştir. Yapılan alan yazın taraması ve uygulamalı çalışmalar, görsel okuma becerisi içerikli etkinliklerin sistematik bir şekilde uygulanmasının, çocukların empatik duygular besleme, problem çözme, sorunları fark etme, yaratıcılık, eleştirel düşünme gibi becerilere olumlu katkılar sağladığını ortaya koymuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre görsel okuma etkinliklerinin, çocukların başka açılardan bakabilme yeteneğini geliştirdiği ve duygusal yönden olumlu gelişmeler kaydetmelerini sağladığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 21. yy becerileri olarak tanımlanan diğer alt beceriler için de destekleyici bir rol oynadığı saptanmıştır.

ÖNERİLER

Araştırmacılara Öneriler

Okul öncesi dönem için görsel okuma becerileri ile ilgili yapılan araştırmalar ülkemizde ve dünyada oldukça azdır. Bu becerinin küçük yaşlarda da kazanılabildiği düşünüldüğünde, öğretmen adaylarına bu alan ile ilgili gerekli eğitimlerin verilmesi önerilebilir. Mevcut çalışma Kocaeli ilindeki bir anaokulunda eğitim alan 3 yaş grubuyla yapılmıştır. Hem yaş grubu hem örneklem açısından araştırma genişletilebilir. Çalışmaların çeşitlendirilmesi ve başka alanlarla ilişkilendirilmesinin alana daha büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlere Öneriler

Görsel okuma etkinliklerine günlük akışta yer vermeleri ve bu konuda yetkin olmaları için bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Çalışma kağıtlarını fazlaca kullanıldığı geleneksel eğitim modelinden uzaklaşıp güncellenen eğitim programında

da yer verildiği gibi 21. yy becerilerini destekleyici çalışmaları sınıfa taşımaları nerilebilir. Öğretmenler, görsel okuma etkinliklerini büyük ya da küçük grup etkinlikleri olarak etkileşimli hale getirebilir, ailelere görevler vererek aile ile işbirliği altında bu becerilerin gelişime katkı sağlayabilir.

Ebeveynlere neriler

Çocukların okulda uyguladıkları görsel okuma etkinliklerini yakından görebilmek adına ğretmen ile işbirliği içinde olup, okuldaki bu etkinliklere katılabilir ve evde benzer etkinlikler uygulayabilirler. Çocuklarla evde okudukları kitapları görsel okuma etkinlikleriyle derinleştirebilir, karakterler hakkında sorular sorarak empatik becerilerini de destekleyebilirler. Çocuklarla evde, serbest sanat etkinliği, açık uçlu sorularla oyun, kendi yemeğimi kendim yapıyorum, ev işlerinde anneme yardım ediyorum gibi çeşitli aktivitelerle 21. yy becerilerinin gelişimine katkı sağlayabilirler.

KAYNAKÇA

- Akar, A. S., Mercan, H., Yılmaz, İ. E., & Yükselen, A. (2021). 3-6 yaş çocuklarına yönelik olarak yayımlanan resimli öykü kitaplarında kullanılan karakterlerin prososyal davranışlarının incelenmesi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 31-49.
- Akaroğlu, E. G., & Dereli, E. (2012). Okul öncesi çocukların görsel algı eğitimlerine yönelik geliştirilmiş eğitici oyuncakların çocukların görsel algılarına etkisi.
- Akyol, N., & Aşkar, N. (2022). Erken çocukluk döneminde 21. yüzyıl becerileri. *GEFAD/GUJGEF*, 42(3), 2597-2629.
- Al-Barezenji, L. I. ve Sulaiman, N. F. (2016). Literary models in functional use and teaching of language. *Proceedings of ADVED 2016 2nd International Conference on Advances in Education and Social Sciences*, 242-243.
- Alisinanoğlu, F., Kesicioğlu, O.S. (2010). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Davranış Sorunlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Giresun İli Örneği)”, *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(1), 93-110.
- Aliosman, N., & Karaata, E. (2023). Resimli çocuk kitaplarında soyutlama ve antropomorfik yaklaşımlarla kavram anlatımı ve karakter tasarımı örneği. *MUJAD Marmara Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 14(2), Aralık 2023. ISSN 2980-2822. Araştırma Makalesi.
- Altınkaynak, Ş. Ö. (2019). Okul öncesi dönemde erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 37-49. E-ISSN: 2645-9035.
- Aral, N., Kandır, A., & Can Yaşar, M. (2000). Okul Öncesi Eğitim ve Ana Sınıfı Programları. İstanbul: Yapa Yayınları.
- Arıkan, A. (2008). Grafik tasarımda görsel algı. Eğitim Yayınevi.
- Aydın-Çakır, A. ve Türkeş-Kılıç, S. (2021). "Bilimsel Çalışmalarda Karma Yöntem Nasıl Kullanılır?", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2021 Sayı 42: Özel sayı 1, Denizli, ss. Ö1-Ö15.
- Baş, Ö., & Kardaş, N. (2014). İlköğretim öğrencilerinin görsel okuma becerisi ile okuduğunu anlama becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 230-243.
- Batur, Z. (2010). Ana dili öğretiminde gösterge biliminin yeri: Ana dili ders kitaplarındaki sözel metinlerle görsel metinleri bütünselliğinin analizi. *Turkish Studies* -

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 5(4), 175-200.

- BAYRAM, Sema. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Empatik Düşünme Becerileri ile Öğrencileri Motive Etme Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hasan Bozgeyikli, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Ekim 2013.
- Bintz, C. (2016). Visual literacy: Does it enhance leadership abilities required for the twenty-first century? *Journal of Visual Literacy*, 35(2), 91–103.
- Birol, E., & Birol, M. (2024). Görsel iletişim tasarımı uygulamalarından afişlerde sosyal farkındalığın empatik tasarım yaklaşımı ile incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 79, 110-124.
- Can Yaşar, M. & Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(2), 201-209.
- Canva. (2024). Canva Mobil Uygulaması. <https://www.canva.com>
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Sage Publications.
- Çimen, Ş. T. (2023). Köy okullarında öğrenim gören çocukların görsel okuma biçimleri. *Journal of Children's Literature Language Education*, doi: 10.47935/ceded.1277137.
- Debes, John (1968), “Some Foundations Of Visual Literacy”, *Audio Visual Instruction*, 13, s. 961-964.
- Deretarla Gül, E. (2008). Meşrutiyet’ten Günümüze Okul Öncesi Eğitim. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 269-278.
- Dinler, H., Simsar, A., & Yalçın, V. (2021). 3-6 yaş çocukların 21. yüzyıl becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 281-303.
- Doğanay, T., Kabapınar, Y., & Sarıcan, E. (2022). Şanlıurfa’nın köy ilkokulunda görsel öyküyle empati becerisini geliştirmek: Bir eylem araştırması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 55, 62-86.
- Doğru, A. G. (2014). Lise düzeyi görsel sanatlar dersinin, öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerinin gelişimine etkisi (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). Danışman: Prof. Dr. Meliha Yılmaz. Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı.
- Eraslan, S., & Taşpınar, S.E. (2023). Pedagojik sanat eleştirisinin öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerine etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 19(1), 157-168. doi: 10.17244/eku.1200681

- Ergin, T. (2015, Mayıs). Görsel okuma programının okul öncesi dönem hazırlık sınıfı öğrencilerinin bilişsel işlem performansları üzerine etkisi. Sözel Bildiriler XIV, H.Ü. Kültür Merkezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Ersoy, E. G., & Köşger, F. (2016). Empati: Tanımı ve önemi. Osmangazi Tıp Dergisi/Osmangazi Journal of Medicine, 38(2), 9-17.
- Feinstein, H., & Hagerty, R. (1993). Visual literacy in general education at the University of Cincinnati. ERIC Number: ED370572.
- Friedman, A. (2016). Three-Year-Old Photographers: Educational and Parental Mediation as a Basis for Visual Literacy via Digital Photography in Early Childhood. Journal of Media Literacy Education, 8(1), 15–31.
- Friedman, A. (2018). To “read” and “write” pictures in early childhood: Multimodal visual literacy through Israeli children’s digital photography. Journal of Children and Media, 12(3), 312–328.
- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson
- Gökmen, Ü. (1994). İletişim çatışmaları ve empati. Sistem Yayıncılık.
- GÖKSEL, N., & KOBAK, K., (2023). Çocukların 21. Yüzyıl Becerilerini Kazanmalarına Yardımcı Sanal Öğrenme Ortamları: Roblox Örneği. Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi , 12(4), 969-983.
- Gönen, M., & Özer, G. (2015). Anaokulu çocuklarının çizdikleri resimlere yönelik anlatımları yoluyla empatik becerilerinin incelenmesi. Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 1(1), 56-71.
- Gülbil, A., & Bilbay, A. (2024). Erken çocukluk döneminde görsel okuma bağlamında sessiz kitaplar. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 60, 1332-1342.
- Güneş, F. (2013). Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 2, Sayı 1, s:1-17 Bartın
- Güven, Y., Karasulu Kavuncuoğlu, M., & Keleşoğlu, A. (2020). Okul öncesi dönem çocukların yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(1).
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). Multivariate Data Analysis: Pearson Education Limited.
- İnce, B., & Göl, R. C. (2018). İlk ve Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programlarının 21. Yüzyıl Becerileri Bağlamında Değerlendirilmesi. F. Beykal Orhun (Ed.), Güzel Sanatlar Alanında Uluslararası Araştırmalar (pp. 59-70). Eğitim Yayınevi.

- İşler, A. Ş. (2002). Günümüzde görsel okuryazarlık ve görsel okuryazarlık eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1).
- Kabapınar, Y., & Sağlamgöncü, A. (2018). Sosyal bilgiler derslerinde değişim ve sürekliliğin algılanmasında görsel okumanın etkililiği: Bir eylem araştırması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(9), Nisan 2018.
- Kabapınar, Y., Tabak, E., & Yavuz, B. (2019). Öğrencilerde empati becerisini geliştirme temelli bir teknik olarak görsel öykü: Örnek uygulamalar. *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 58-80.
- Kahraman, H., & Akgün, S. (2008). Empati becerileri eğitiminin okul öncesi dönemdeki çocukların empati becerilerine ve sorun davranışlarına etkisi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(1), 1-10.
- Karaca, N. H., Gündüz, A., & Aral, N. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal davranışının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(2), 65-76.
- KARADENİZ, Esmâ. Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 48-72 Ay Çocukların Duygu Düzenleme ile Empati Becerilerinin İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı, Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Denizli, 2022.
- Karadeniz, E. (2022). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 48-72 ay çocukların duygu düzenleme ile empati becerilerinin incelenmesi (Tezsiz Yüksek Lisans Projesi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı. Danışman: Dr. Öğr. Üyesi İzzet Baki Karaoğlu.
- Kozikoğlu, İ., ve Özcanlı, N. (2020). Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerileri ile mesleğe adanmışlıkları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(1), 270-290.
- Kuvvetli Arpaguş, E., Moğol, S., & Ünsal, Y. (2015). Görsel okumanın ortaöğretim öğrencilerinin fizik dersi başarılarına etkisi: Hareket konusu örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(11), 65-81. ISSN 1308-8971.
- Leblebici Öztürk, A. (2024). İmgeler: Sözsüz dilimiz ve sanat. *Sosyal Bilimler ve Sağlık Bülteni (SOSA)*, 11(Yaz), 12-32.
- Levratto, V., Gómez Gómez, H., & Ramé López, J. (2024). Implementing visual literacy techniques among future educators in pre-school and primary school settings. *Journal of Visual Literacy*, 43(4), 326–343.
- Lopatovska, I., Barsan, E., Mbaye, A., Skinner-O'Neill, R., & Ward, A. (2016). Design principles for developing visual literacy programs for Pre-K children. *School of Information, Pratt Institute, iConference 2016*.

- Manavoğlu, A. G. (2022). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerine Kazandırmaya Çalıştığı 21. Yüzyıl Becerileri [Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı]. Danışman: Prof. Dr. Abdurrahman Tanrıöğen. Denizli.
- MEB. (2005). Türkçe dersi öğretim programı (İlköğretim 1-5. sınıflar). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Melanlıoğlu, D., & Demir Atalay, T. (2016). Türkçe öğrenen yabancılar örneğinde yansıtıcı günlük kullanma ve yazma öz yeterliği arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 56-76.
- Metin, H. (2011). "Empatik İletişim ve Yönetişim". *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı 32, s. 177-203
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2005). Türkçe dersi öğretim programı (İlköğretim 1-5. sınıflar). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013). Okul öncesi eğitim programı (36-72 Ay). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Programı (36-72 ay). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Orhun, F. B. (Ed.). (2024). Güzel Sanatlar Alanında Uluslararası Araştırmalar X. Mart 2024, Eğitim Yayınevi.
- Önder, M. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının aile eğitimi. *C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XV(1), 377-386.
- Örs, E. ve Baş, B. (2018). İkinci sınıf öğrencilerinin görsel okuryazarlığı üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(1), 95-113.
- Özbal, G., & Gönen, M. (2023). Okul öncesi dönem çocuklarında empati ve prososyal davranışların geliştirilmesine yönelik deneysel bir araştırma. *Eğitim ve Bilim*, 48(215), 1-30.
- Özdemir, S. (2022). Etkili bir kişilerarası iletişimde beden dili ve önemi. *ICOMS 2022 - Uluslararası İletişim Bilimleri Sempozyumu Bildiri Tam Metin Kitabı*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ss. 15.
- Özdemirci, A. (2015). Sosyal Bilimler İçin Araştırma Yöntemleri. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 223-243.
- Özen, Ş., ve Batur, Z. (2024). Eleştirel görsel okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik öneriler: eleştirel görsel okuma etkinlikleri (EGOET). *Millî Eğitim*, 53 (241), 345-396. DOI: 10.37669/milliegitim.1188570

- Özmutlu, A., & Bayrak Özmutlu, E. (2021). Grafik tasarımı bölümü öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl becerileri temelinde incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 27(46), 138-152.
- Özsoy, V., & Sarıbaş, S. (2021). Developing visual literacy skills in teacher education: Different ways of looking at the visual images. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 16(3), 67.
- Özkubata, S., & Ulutaş, İ. (2018). The effect of the visual awareness education programme on the visual literacy of children aged 5–6. *Educational Studies*, 44(3), 313–325.
- Paslı, H., Demir, H., & Çemrek, B. (2016). Montessori eğitim kurumlarındaki çocukların görsel algı ve çizim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2595-2608.
- Pekdoğan, S., & Ulutaş, İ. (2018). Karar verme becerileri eğitim programının okul öncesi dönem çocuklarının karar verme becerileri üzerindeki etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 230-244.
- Petterson, rune (1993). *Visual Information, Educational Technology*, Englewood, Cliffs.
- Posos Devrani, A. E. (2021). "Gençler İçin 21. Yüzyıl Becerileri ve Dijitalleşen Dünyanın Gereklilikleri: Yeni Okuryazarlıklar". *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 9(24), 5-20.
- Rentzou, K. (2021). Twenty-first-century skills and learning capacities and the physical environment of Cypriot preschool settings. *Early Child Development and Care*, 191(2), 242–254.
- Rogers, C.R. (1983). Empatik olmak değeri anlaşılmamış bir varoluş şeklidir. Çev.F.Akkoyun. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16, 103-124.
- Sanalan, V. A., Sülün, A., & Çoban, T. A. (2007). Görsel okuryazarlık. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2).
- Shurtleff, S. J. (2006). Visual literacy as a method of understanding texts in the language arts classroom: Storyboarding and video production. Kent State University College. ProQuest Dissertations and Theses Global. (ID: 1437563).
- Şakıroğlu, Y. (2021). Görsel okuma/görsel sunu ve görsel okuryazarlık becerileriyle ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların analizi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 103-119.
- Tanrıverdi, B., & Apak, Ö. (2013). Görsel okuryazarlık üzerine bir içerik analizi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 267-293.

- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2023). *Millî Eğitim istatistikleri: Örgün eğitim 2023/24* [National Education Statistics: Formal Education 2023/24]. Resmî İstatistik Programı Yayını.
- Temel, Z. F., Kaynak, B., Paslı, H., Demir, H., & Çemrek, B. (2016). Montessori eğitim kurumlarındaki çocukların görsel algı ve çizim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2595-2608.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- TUĞLUK, Mehmet Nur, ÖZKAN, Banu. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından Analizi. *Temel Eğitim Dergisi / Journal of Primary Education*, 2019, 1(4), ss. 29-38.
- Tüzel, M. S. (2010). Görsel okuryazarlık. *TÜBAR*, 27, 691-705.
- Uyar, A., Çiçek, B. (2021). Farklı branşlardaki öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 1-11.
- Ünal Karagüven, M. H. (2015). Empati ve sosyal zekâ. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 34(Spring II), 187-197. <https://dx.doi.org/10.9761/JASSS2813>
- Weber, A.M.; Greiff, S. ICT Skills in the Deployment of 21st Century Skills: A (Cognitive) Developmental Perspective through Early Childhood. *Appl. Sci.* 2023, 13, 4615.
- Wu, L., & Kim, M. (2019). See, touch, and feel: Enhancing young children's empathy learning through a tablet game. *International Mind, Brain, and Education Society and Wiley Periodicals, Inc.*, 341–351.
- Wu, L., Kim, M., & Markauskaite, L. (2020). Developing young children's empathic perception through digitally mediated interpersonal experience: Principles for a hybrid design of empathy games. *British Journal of Educational Technology*, 51(4), 1168–1187. <https://doi.org/10.1111/bjet.12918>
- Yalçın, S. (2018). 21. yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51(1), 183-201. <https://doi.org/10.30964/auebfd.405860>
- Yılmaz-Bingöl, T., & Uysal, R. (2015). Empati geliştirme grup rehberliği programının ilköğretim ikinci sınıf öğrencilerinin empati düzeylerine etkisi. *İlköğretim Online*, 14(2), 430-437. <https://dx.doi.org/10.17051/io.2015.90489>

EKLER

EK 1. Etik Kurul İzin Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.07.2024-E.620932

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Sayı : E-94094268-204.01.07-620932
Konu : Etik Kurul Onayı hk.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 27.06.2024 tarihli ve E-78783421-204.01.07-614109 sayılı yazı.

Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 05/07/2024 tarih ve 2024/08 no lu toplantısında alınan 11 sıra sayılı kararı aşağıda sunulmuştur.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

Karar No 11: Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 27.06.2024 tarih ve 614109 sayılı yazısı görüşüldü. Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hüzeyme Beyzu KAHRAMAN'ın, Prof. Dr. Elif ÇELEBİ ÖNCÜ danışmanlığında yürüttüğü "Okul Öncesi Dönemde Görsel Okuma Etkinliklerinin Empatik Düşünme Becerisine ve 21. Yy. Becerilerine Etkisi" başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma ve yayın etiği açısından uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Prof.Dr. Elif KARAGÜN
Kurul Başkanı

Mevcut Elektronik İmzalar

ELİF KARAGÜN (Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu - Kurul Başkanı) 08.07.2024 16:56

Belge Doğrulama Kodu :BS4RK9V2L2

Belge Doğrulama Adresi :<https://turkiye.gov.tr/kocaeli-universitesi-ebys>

Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Kocaeli Üniversitesi Umuttepe Yerleşkesi
41380, Kocaeli

Bilgi için: Pelin ÜNALDI DOLGUN

Tel:+90 (262) 303 10 01 Faks:+90 (262) 303 10 33

E-Posta :rekiletisim@kocaeli.edu.tr Elektronik Ağ :<http://www.kocaeli.edu.tr>

Kep Adresi: kocaeliuniversitesi@hs01.kep.tr

Raportör

Telefon No: 303 10 49

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 2. a. Senaryolar Empatik Beceri Ölçümü Alınırken Kullanılan Senaryolar

- 1) Taner legolarıyla oynarken çok güzel bir uçak yaptı. İlk defa bu kadar güzel bir uçak yapmıştı. Bunu kreş de ki en yakın arkadaşına göstermek istedi. Sırt çantasına yerleştirdi ve servisi beklemeye başladı. Servisle kreşe geldiğinde koşarak sınıfına girdi. Uçağını çıkarıp en yakın arkadaşına göstermek için sabırsızlanıyordu. Uçağını çantasından çıkardı. Arkadaşı sınıfta yoktu. Öğretmeni arkadaşının grip olduğu için kreşe gelemediğini söyledi.
- 2) Babası Sude'ye doğum gününde çok istediği puzzle'ı aldı. Sude oldukça karışık olan puzzle'ı oluşturmakta güçlük çekiyor tek başına tamamlayıp anne babasına sürpriz yapmak istediği için kimseden yardım istemiyordu. Bir hafta sonu kahvaltıdan sonra puzzle'ını çıkardı ve büyük bir kararlılıkla çalışmaya başladı. Kısa bir süre sonra son parçayı da yerleştirerek tamamladı.
- 3) Serbest oyun saatiydi. Çocukların bazıları oyun odasında çeşitli oyuncaklarla oynuyorlardı. Bazıları da bahçede oynuyorlardı. Tuğçe önce oyun odasında bebeklerle oynadı. Daha sonra bahçeye çıkmaya karar verdi. Önce biraz salıncakta sallandı. Daha sonra kaydıraktan kaymaya karar verdi. Kaydıraktan kaydı. Ayağa kalkmadan kocaman bir arının yüzüne doğru hızla geldiği gördü.
- 4) Ahmet okuldan geldi. Üstünü değiştirdi. Topunu alıp parka gidecekti. Annesi parkta top oynamasına izin vermişti. Ahmet top oynamayı çok seviyordu. Parkta pota da vardı. Topunu potadan geçirmeye çalışıyordu. Topu biraz hızlı atınca top potanın üstünden parkın dışına çıktı. Ahmet topunu almak için parkın dışına doğru koşmaya başladı. Bu arada parkın dışındaki çocuklardan biri Ahmet'in topunu almış kaçıyordu.

EK 2. b. Empati Düzeyini Belirleme Uygulaması Kayıt Formu

Adı-soyadı:

Doğum tarihi:

Uygulama tarihi:

1) İlk aşama: Yüz ifadelerinin adlandırılması

Üzgün Kızgın Korkmuş Mutlu

2) Senaryolardaki kahramanların ne hissettiğini adlandırma

1.Senaryo:

2.Senaryo:

3.Senaryo:

4.Senaryo:

3) Duruma uygun tepki verebilme: Senaryodaki durumun yaşandığı ortamda olsaydın ne yapardın?

1.Senaryo:

2.Senaryo:

3.Senaryo:

4.Senaryo:

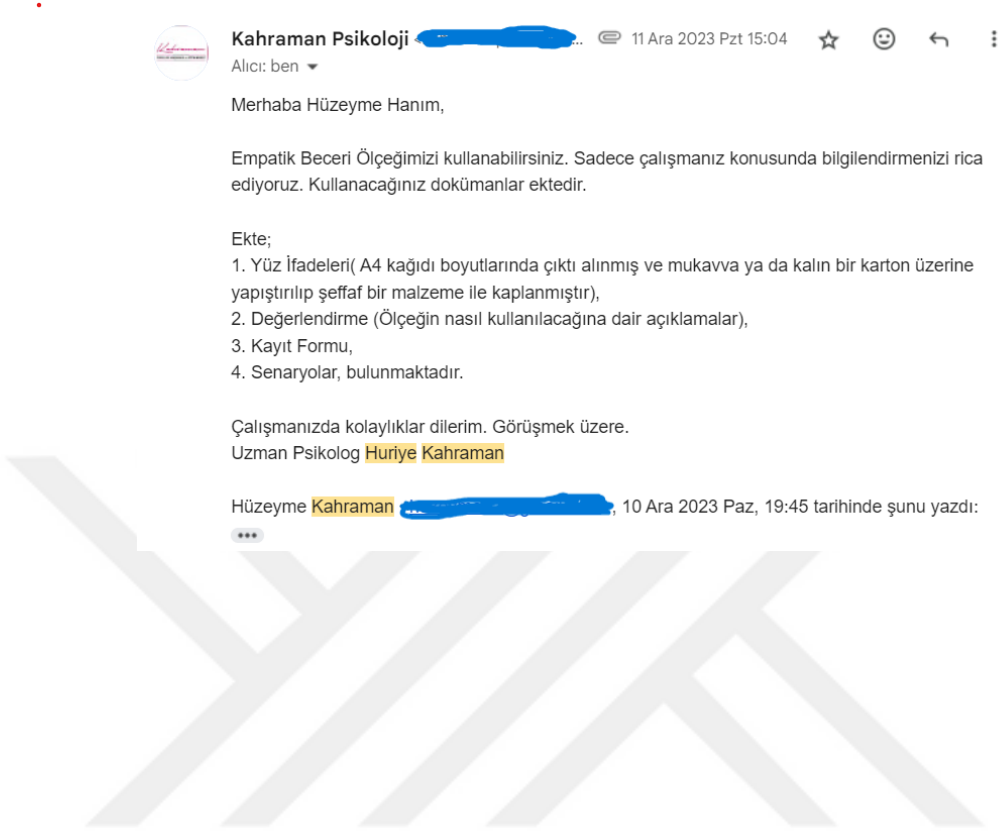
EK 3. 3-4 Yaş Çocuklar İçin 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği

3-4 Yaş Çocuklar için 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (DAY – 1)

Çocuğun Kodu: _____ Formu Dolduran Kişi: _____
 Çocuğun Doğum Tarihi: _____ Okul / Sınıf Adı: _____
 Çocuğun Cinsiyeti: _____ Gözlem Kayıt Tarihi: _____

Aşağıdaki listede 3-4 yaşındaki bir çocuğun 21.yy becerileri ile ilgili maddeler yer almaktadır. Lütfen çocukların isimlerini yazmayınız, her çocuğa farklı ve özgün bir kod veriniz. En az 2 haftalık gözlem yaparak, maddelerdeki ifadeleri, formu doldurduğunuz çocuğun beceri ve davranışlarını düşünerek işaretleyiniz.				
Çocuğun ilgili beceriye "Hiçbir zaman" sahip olmadığını düşünüyorsanız, "1"i, "Nadiren" sahip olduğunu düşünüyorsanız, "2"yi, "Genellikle" sahip olduğunu düşünüyorsanız, "3"ü, "Her zaman" sahip olduğunu düşünüyorsanız "4"ü işaretleyiniz.				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Genellikle	Her zaman
1- Bloklardan bina yaparken veya aklındaki kâğıda aktarıırken fikirlerini yaratıcı şekilde ifade eder.	1	2	3	4
2- Oynarken, oyunu değerlendirir ve oyunda basit değişiklikler yapar.	1	2	3	4
3- Yetişkinler ya da çocuklar ile oynarken, hatalı kısımları tartışır.	1	2	3	4
4- Yeni bir oyun/etkinlik esnasında önceki deneyimlerinden ders alır ve yeni çözüm yolları üretir.	1	2	3	4
5- Kırık bir oyuncak başka bir nesne yerine kullanarak oyuna dâhil eder.	1	2	3	4
6- Bir problemi çözerken birden fazla deneme yapar.	1	2	3	4
7- Oyun esnasında yetişkinlere ve diğer çocuklara oyun malzemeleri hakkında sorular sorar.	1	2	3	4
8- Akranı olan çocukları gözlemler ve yaptıkları ile ilgili sorular sorar (Niçin kamyonu kuma bıraktın? gibi).	1	2	3	4
9- Akranlarına "Bunu nasıl yapabilirim?" diye sorar.	1	2	3	4
10- Hikâyedeki bir karakterin davranışlarının diğer karakterleri nasıl etkileyeceğini söyler.	1	2	3	4
11- Yeni bir şey denerken olası etkisini ve sonuçlarını tahmin eder.	1	2	3	4
12- İstendik sonuçlar için özel yöntemler bulabilir. (Kâğıdı düz bir şekilde kesmek için öncesinde çizgi çekmek gibi)	1	2	3	4
13- Bir etkinliğin kolay ya da zor olduğunu gözlem yaparak yada bilgilerini kullanarak anlar.	1	2	3	4
14- Bir problemi çözmek için sorular sorar ve arkadaşlarını sürece dâhil eder.	1	2	3	4
15- Şiir, şarkı söylerken, hikâye ve anı anlatırken sözlü anlatımı kullanır.	1	2	3	4
16- Diğer çocuklarla kurallara uyarak oyun oynar.	1	2	3	4
17- Diğer çocuklarla ilgili problemleri çözerken arabuluculuk yapar.	1	2	3	4
18- Oyun esnasında oyuncaklarını bir başkası ile paylaşır.	1	2	3	4
19- Bir görevi tamamladığında duyurur.	1	2	3	4
20- Bir işi başarmak için işlem basamaklarını takip eder (Bloklerle kule yaparken parçaları büyükten küçüğe doğru sıralar).	1	2	3	4
21- Çoklu yönlendirmeleri takip eder (Lavaboya gider- sabunu alır-musluğu açar-elini yıkar- musluğu kapatır-elini kurular vb.).	1	2	3	4
22- Boş zamanında kendi ilgi alanına uygun etkinlikleri seçer (Serbest zamanda kitapları inceler, bloklarla oynar, evcilik merkezini kullanır).	1	2	3	4
23- Kendi ilgi alanına uygun öğrenme merkezini seçer.	1	2	3	4
24- Bir görevi/oyunu tamamlayabilmek için ihtiyacı olan materyali seçer ve onu kullanarak görevini/oyununu tamamlar.	1	2	3	4
25- Ötekiyi (akran, yetişkin, özel gereksinimli çocuklar gibi) anlamak için yeni yaşantılar deneyimler.	1	2	3	4
26- Oyun ve etkinliklerde sırasını bekler.	1	2	3	4
27- Akranlarındaki benzerlikleri ve farklılıkları tanır.	1	2	3	4
28- Bir hikâye ya da masalda ana karakterin bakış açısı ile diğer karakterlerin bakış açısını karşılaştırabilir.	1	2	3	4

EK 4. Empatik Beceri Ölçeği Kullanım İzni

EK 5. 3-4 Yaş 21. Yy Becerileri Ölçeği Kullanım İzni

Hızır Dinler

Alıcı: ben ▼

8 Oca 2024 Pzt 13:12

Merhaba Hüzeyme Hocam,

Ölçeği bilimsel araştırmalarınızda atıf vererek kullanabilirsiniz. Ölçek, ölçek kullanım rehberi, geçerlik güvenirlik çalışması ve ilgili çalışmaları içeren dosyaları ekte gönderiyorum. Çalışmalarınız sona erdiğinde benimle de paylaşırsanız, okumaktan mutluluk büyük keyif duyarım.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

İyi Çalışmalar

Hüzeyme Kahraman <[redacted]>, 7 Oca 2024 Paz, 12:52 tarihinde şunu yazdı:

EK 6. Aydınlatılmış Gönüllü Onam Formu

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GÖRSEL OKUMA ETKİNLİKLERİNİN EMPATİK DÜŞÜNME BECERİSİNE VE 21. YY. BECERİLERİNE ETKİSİ**” adıyla, 7 Ekim 2024 – 15 Kasım 2024 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Sayın Veli; Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Karar vermeden önce araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını anlamanız çok önemlidir. Lütfen biraz zaman ayırın ve aşağıdaki bilgileri dikkatlice okuyun. Erken çocukluk döneminde görsel okuma becerisinin çok önemli olduğu düşünülmektedir. Bu becerilerin başka becerileri de olumlu yönde etkileyeceği varsayılmaktadır. Bu çalışmada çocuklara görsel okuma etkinlikleri uygulanacaktır. Uygulamaların sonunda görsel okuma etkinliklerinin empatik düşünce becerisi ve 21. Yy becerilerine etkisine bakılacaktır. Çocuklara ön test ve son test uygulanarak ilk durum ile son durum bilgileri sizlerle paylaşılacaktır. Etkinlikler haftada 5 gün olmak üzere 6 hafta boyunca okul öncesi öğretmeni tarafından çocuklara uygulanacaktır. Katılım tamamen gönüllüdür. Araştırma çocukların eğitiminde bir aksamaya sebep olmayacak şekilde planlanmıştır.

Açıklama; Katılımcı çocuklara etkinlik uygulamalarından önce Empatik Düşünme ölçeği ve 21. yy. Becerileri Ölçeği uygulanacaktır. Haftada 4 gün olmak üzere 3 haftalık uygulamalar bittikten sonra tekrar aynı ölçme araçları uygulanacak ve analizleri yapılacaktır. Ses veya görüntü kaydı ya da fotoğraf çalışma sürecinde kaydedilebilir ve kullanılabilir, bunlara araştırma süresince ve daha sonra ebeveynler ve araştırmacılar ulaşabilir. Araştırmacılar için çocuk yüzleri olmadan fotoğraflar ve diğer belgeler arşivlenebilir. Katılımcının karşılaşabileceği öngörülebilir fiziksel, psikolojik, sosyal, duygusal, ekonomik bir risk bulunmamaktadır. Araştırmaya katılmanın çocuğunuza görsel okuma konusunda farkındalık kazandırması beklenmektedir. Ayrıca empatik beceri gelişimini ve 21. yy becerileri gelişimini destekleyeceği ön görülmektedir. Bu konuda bu araştırma istatistiksel olarak bir etki ortaya koymasa dahi gelecek araştırmalara ışık olma niteliği taşıyacaktır. Araştırma sonunda sonuçlar hakkında öncelikle katılımcıların bilgilendirilmesi yapılacaktır. Katılımlarınızla elde edilen sonuçlar ve yayınların birer kopyasını almanıza olanak sağlanacaktır.

Daha ayrıntılı bilgi için,

Beyza KAHRAMAN

Araştırmamıza katıldığınız için sizlere teşekkür ederiz.

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
.....’in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

.....

İsim-Soyisim İmza:

Telefon Numarası :

EK 7. Etkinlik Örneği: Üçüncü Hafta

PAZARTESİ	Birinci etkinlik: <i>Kitapları okumadan önce sadece görsel yorumlama etkinliği</i> Kitap: Mercan'ın Kırmızı Saçları - Jeong-Taek Chae - Young Cheol Yoon - Abm Yayınevi İkinci etkinlik: <i>İlk bakışta fikir vermeyen görseller ile yorumlama etkinlikleri</i>
------------------	--

SALI

Birinci etkinlik: *Tek bir görsel üzerinde hikâye oluşturma etkinlikleri*

İkinci etkinlik: *Bir fotoğrafa bakarak sorun bulma – çözüm üretme etkinlikleri*

ÇARŞAMBA	Birinci etkinlik: <i>Bir fotoğrafa bakarak duyguyu anlama ve ifade etme etkinliği (Paul Ekman duygu ifadeleri)</i> İkinci etkinlik: <i>Çocuklarla birlikte grafik oluşturma etkinliği</i>
PERŞEMBE	Birinci etkinlik: <i>Soyut kelimeyi bir görsel olarak hayal etme ve betimleme (Soyut bir kelime için “bu kelime bir resim olsaydı nasıl görünürdü anlatır mısın” sorusu)</i> İkinci etkinlik: <i>Gösterilen fotoğraf geçmişte çekilmiş olsaydı nasıl görünürdü – gelecekte çekilecek olsa nasıl görünürdü? (Zamanda yolculuk)</i>
CUMA	Etkinlik: <i>Görsel okuryazarlık kavramları ile ilgili ayırt etme etkinliği (renk, şekil,doku)</i>